

საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

მიმდინარე ეკონომიკური ტენდენციები

ივნისი, 2019

*პუბლიკაცია მომზადებულია მაკროეკონომიკური ანალიზისა და ფისკალური პოლიტიკის დაგეგმვის
დეპარტამენტის მიერ.*

პუბლიკაციაში მოყვანილი ანალიტიკური ინფორმაცია არ წარმოადგენს ოფიციალურ სტატისტიკას

შინაარსი

რეალური სექტორი.....	3
მთლიანი შიდა პროდუქტი.....	3
ფასების დონე.....	6
ბიზნეს სექტორი.....	4
უმუშევრობის დონე	4
საგარეო სექტორი.....	5
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი	5
საგარეო ვალი.....	7
პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები.....	8
საგარეო ვაჭრობა.....	9
ტურიზმი.....	12
ფულადი გზავნილები	13
სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულება.....	14
გაცვლითი კურსი	15
ფისკალური სექტორი	16
2018 წლის ბიუჯეტი	16
2019 წლის ბიუჯეტის აღწერა	16
ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები	17
დღგ-ს ავტომატური დაბრუნების სისტემა	17
მთავრობის ვალი	17
მონეტარული სექტორი	18
კერძო სექტორის დოლარიზაცია	18
სესხების მიმოხილვა	20
დეპოზიტების მიმოხილვა.....	22
მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი	23
საპროცენტო განაკვეთები	24
სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების ბაზარი	27
რეიტინგები	30
საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან თანამშრომლობა	32

მიმდინარე წლის
თებერვალში სარეიტინგო
სააგენტო FitchRatings-მა
საქართველოს სუვერენული
საკრედიტო რეიტინგი „BB-“-
დან „BB“ ნიშნულამდე
გაზარდა სტაბილური
პერსპექტივით, ხოლო
აპრილში სარეიტინგო
სააგენტო S&P-მ
საქართველოს რეიტინგის
პერსპექტივა „BB-“
სტაბილურიდან „BB-“
პოზიტიურამდე
გააუმჯობესა (გვ.30);

2019 წლის პირველ
კვარტალში მიმდინარე
ანგარიშის დეფიციტი
გაუმჯობესდა და 6.2
პროცენტი შეადგინა. 2018
წლის მესამე კვარტალში,
საქართველოს ისტორიაში
პირველად, დაფიქსირდა
მიმდინარე ანგარიშის
დადებითი ბალანსი (გვ.5);

2019 წლის პირველ
კვარტალში ეკონომიკური
ზრდა 4.9 პროცენტზე
დაფიქსირდა (გვ.3);

2018 წელს უმუშევრობის
დონე წინა წელთან
შედარებით 1.2 პუნქტით
შემცირდა და 12,7 პროცენტი
შეადგინა (გვ.4);

2019 წლის თებერვალში
ამოქმედდა დღგ-ს
ავტომატური დაბრუნების
სისტემა (გვ.17)

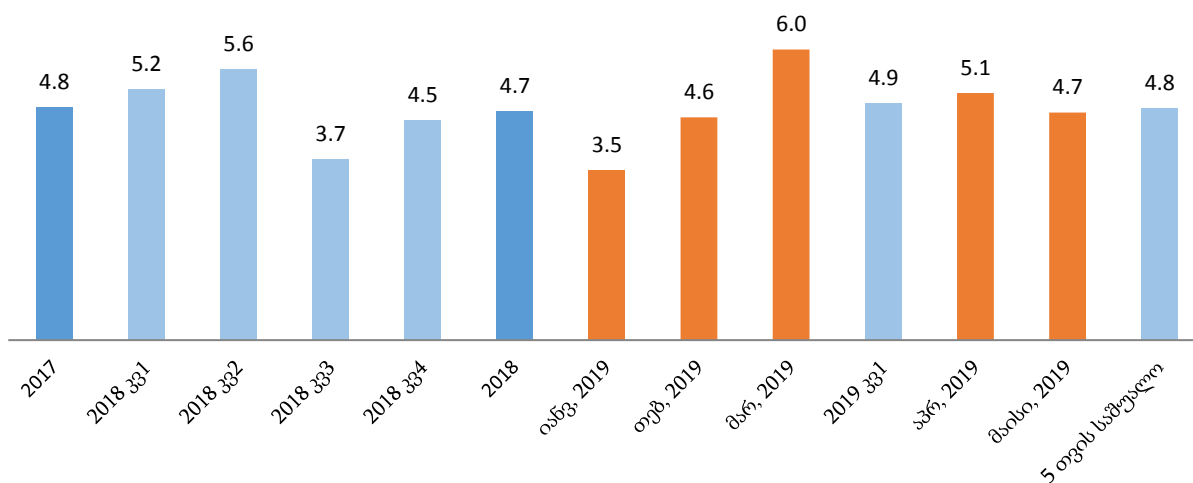
რეალური სექტორი

მთლიანი შიდა პროდუქტი

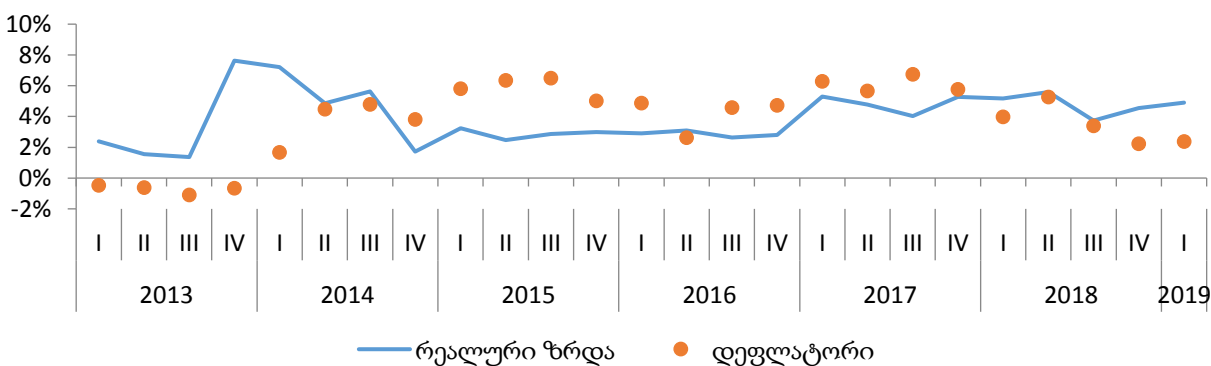
ეკონომიკური ზრდა

2018 წელი ეკონომიკური აქტივობის მზარდი ტრენდით დაიწყო და წინასწარი შეფასებით, ეკონომიკური ზრდა 4.7 პროცენტზე აღინიშნა. 2019 წლის იანვარში ეკონომიკურმა ზრდამ 3.5 პროცენტი შეადგინა, თებერვალში - 4.6 პროცენტი, მარტში - 6.0 პროცენტი, 2019 წლის პირველი კვარტლის ზრდა 4.9 პროცენტზე დაფიქსირდა. აპრილში ეკონომიკური ზრდა 5.1 პროცენტს, ხოლო მაისში - 4.7 პროცენტს შეადგენს. შედეგად, 5 თვის საშუალო ზრდა 4.8 პროცენტია.

ეკონომიკური ზრდა (%)

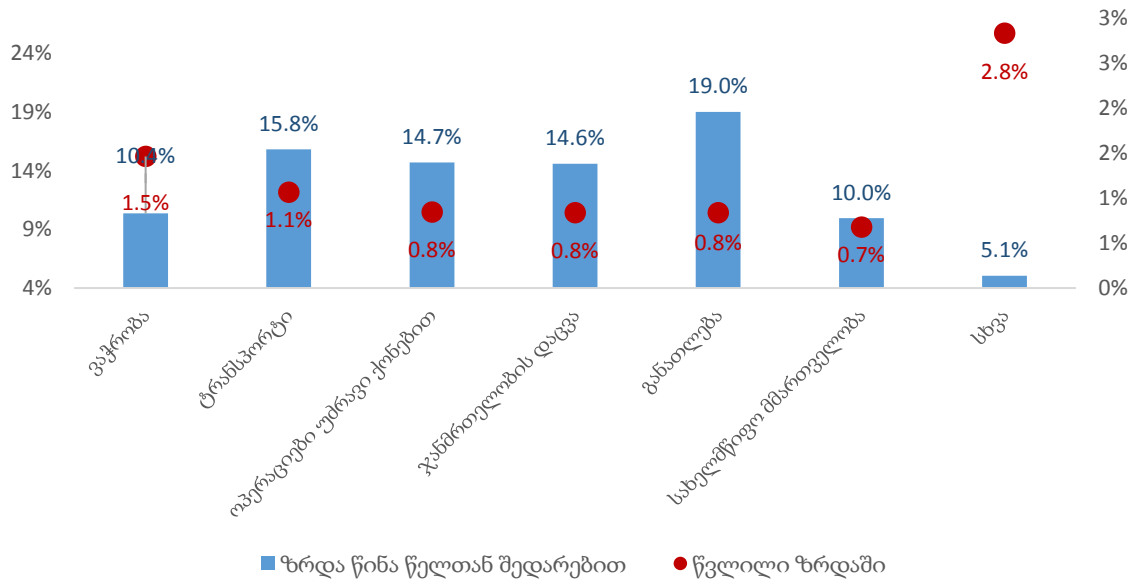

მშპ-ს რეალური ზრდა და დეფლატორი

2018 წლის განმავლობაში მაღალი ზრდა შეინიშნებოდა შემდეგ სექტორებში: ვაჭრობა, დამამუშავებელი მრეწველობა, ოპერაციები უძრავი ქონებით, მომსახურების გაწევა, ტრანსპორტი და საფინანსო საქმიანობა. 2019 წლის პირველ კვარტალში კი ზრდა დაფიქსირდა განათლების, სასტუმროების და რესტორნების, ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის სექტორებში.

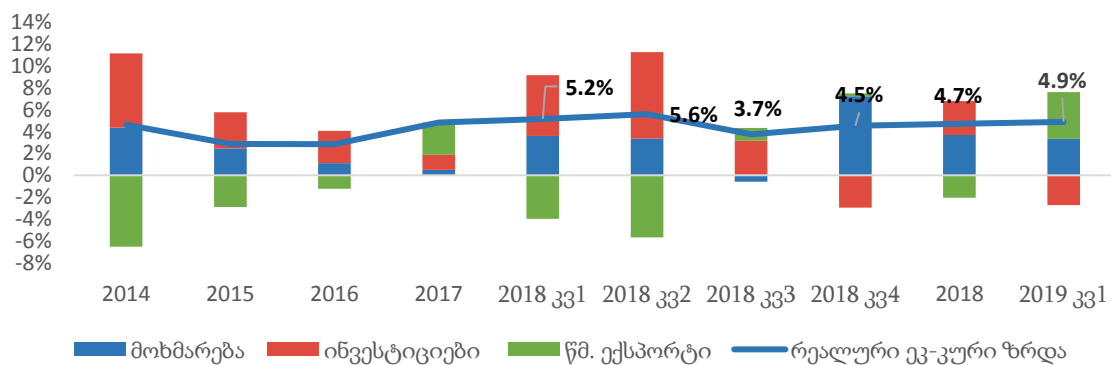
სექტორების ზრდა (2019 I კვ)

ეკონომიკური ზრდის სტრუქტურა

2018 წელს ეკონომიკურ ზრდაში ძირითადი წვლილი ინვესტიციებმა და მარაგების ცვლილებამ შეიტანა. წმინდა ექსპორტის წილი 2018 წლის პირველ ნახევარში უარყოფითი იყო 2017 წლისგან განსხვავებით, რაც გამოწვეული იყო იმპორტის მნიშვნელოვანი ზრდით ექსპორტთან შედარებით. მესამე კვარტალში წმინდა ექსპორტი კვლავ გაუმჯობესდა და დადებითი წვლილი შეიტანა ზრდაში. 2018 წლის 4.7 პროცენტთან ეკონომიკურ ზრდაში ძირითადი წვლილი შეიტანა მოხმარებამ (3.7 პროცენტი) და ინვესტიციებმა და მარაგების ცვლილებამ (3.1 პროცენტი), ხოლო წმინდა ექსპორტის წვლილი უარყოფითი იყო. 2019 წლის პირველ კვარტალში ეკონომიკურ ზრდაში მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა წმინდა ექსპორტმა, რაც გამოწვეულია ექსპორტის გაუმჯობესებით. ამასთან, 2018 წლისგან განსხვავებით, ინვესტიციების წვლილი ეკონომიკურ ზრდაში უარყოფითი იყოს. საშუალოვადიან პერიოდში მოსალოდნელია, რომ კვლავ წმინდა ექსპორტი იქნება ეკონომიკური ზრდის მამოძრავებელი. ასევე, მოსალოდნელია, რომ მსოფლიო ეკონომიკის გაჯანსაღება ვაჭრობით იყოს გამოწვეული. ზრდის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორი იქნება ინვესტიციები. ამასთან, განხორციელებული რეფორმები ორიენტირებულია ქვეყანაში დანაზოგებისა და ინვესტიციების ზრდაზე.

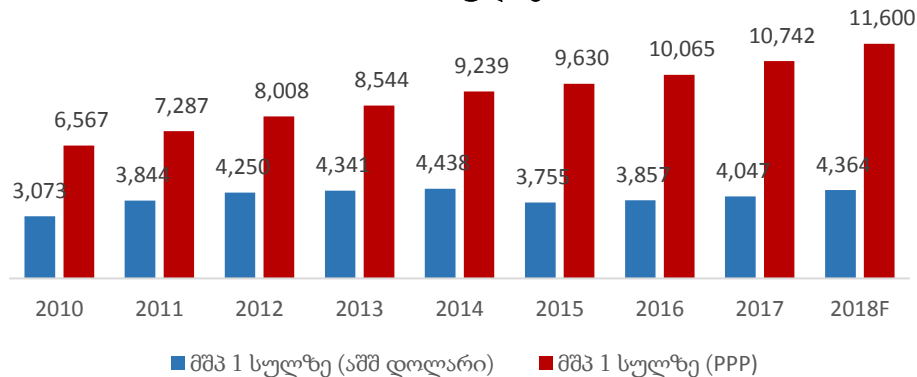
ეკონომიკური ზრდის დეკომპოზიცია

მშპ ერთ სულ მოსახლეზე

მოლიანი შიდა პროდუქტი ერთ სულ მოსახლეზე მზარდი ტემპით ხასიათდება. წინასწარი შეფასებით, 2018 წელს მშპ ერთ სულ მოსახლეზე 11 059 ლარს (4 364 აშშ დოლარი) შეადგენს. საერთაშორისო სავალუტო ფონდის შეფასებით, მსყიდველობითუნარიანობის პარიტეტის (PPP) მიხედვით მშპ ერთ სულ მოსახლეზე 11 600 აშშ დოლარს შეადგენს.

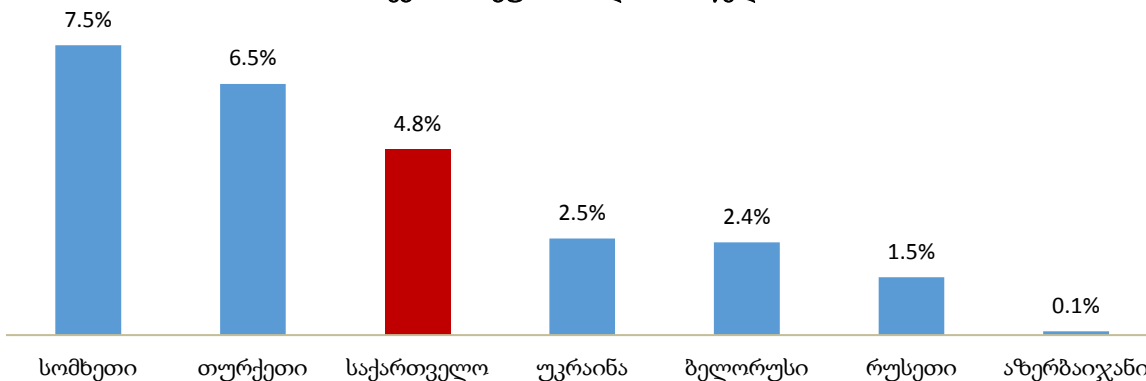
მშპ 1 სულზე

ეკონომიკური ზრდა საქართველოსა და მეზობელ ქვეყნებში

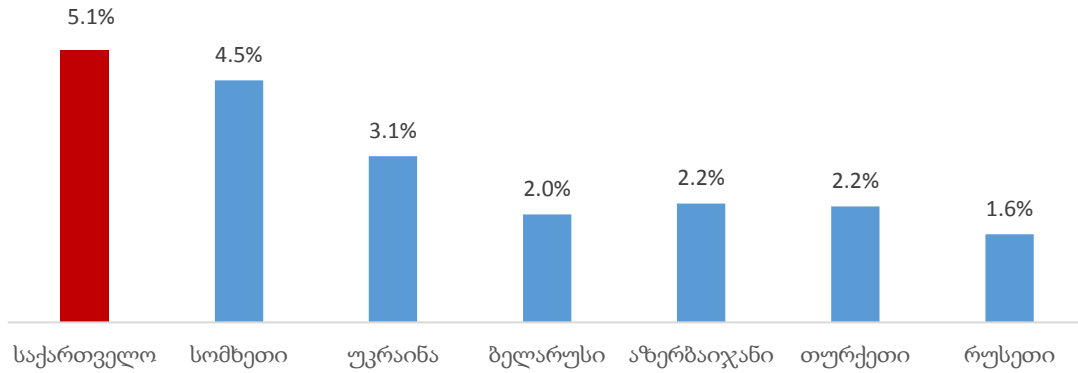
ბოლო წლებში, მიუხედავად ეკონომიკური აქტივობის შენელებისა, საქართველოს ეკონომიკური ზრდა პარტნიორ ქვეყნებთან შედარებით უფრო მაღალი იყო. საქართველომ აჩვენა მნიშვნელოვანი მდგრადობა 2014-2016 წლებში რეგიონში არსებული ზრდის შენელების ფონზე. აღნიშნულ პერიოდში, საქართველოს ეკონომიკა საშუალოდ 3.4 პროცენტით იზრდებოდა (4.6 პროცენტი 2014 წელს, 2.9 პროცენტი 2015 წელს და 2.8 პროცენტი 2016 წელს), მაშინ, როცა მეზობელ ქვეყნებში უარყოფითი ეკონომიკური ზრდა დაფიქსირდა. საგარეო შოკების მიმართ მაკროეკონომიკური პოლიტიკის თანმიმდევრულმა რეაქციამ საქართველოს ეკონომიკა რეგიონში ერთ-ერთ მოწინავე ქვეყნად აქცია.

ეკონომიკური ზრდა, 2017 წელი

საერთაშორისო სავალუტო ფონდის შეფასებით, საქართველო კვლავ შეინარჩუნებს მოწინავე პოზიციას რეგიონში საშუალოვადიან პერიოდში ეკონომიკური ზრდის კუთხით. საერთაშორისო სავალუტო ფონდის შეფასებით, საქართველოს ეკონომიკური ზრდის საშუალოვადიანი პროგნოზი 2019-2024 წლებში 5.1 პროცენტს შეადგენს, რაც მნიშვნელოვნად აღემატება რეგიონში ქვეყნების ზრდას.

რეალური მშპ-ს საშუალო ზრდა 2019-2024

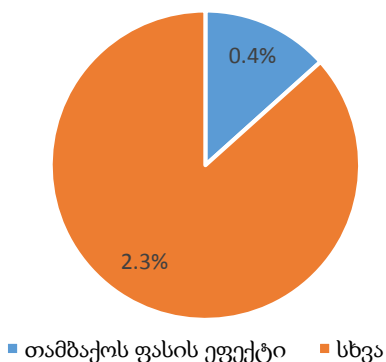
ფასების დონე

საქართველოს ეროვნული ბანკი ახორციელებს ინფლაციის თარგეტირების რეჟიმს. 2018 წლისთვის, აქციზის გადასახადის ეფექტის ამოწურვის შემდეგ ინფლაციის დონემ დასტაბილურება დაიწყო და მიზნობრივი 3 პროცენტის გარშემო მერყეობდა. 2019 წლის ივნისის მონაცემებით, ინფლაციის დონემ 4.3 პროცენტი შეადგინა წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, რაც მიზნობრივ ინფლაციაზე მაღალია. საბაზო¹ ინფლაცია კი შესაბამის პერიოდში 3.6 პროცენტზე დაფიქსირდა.

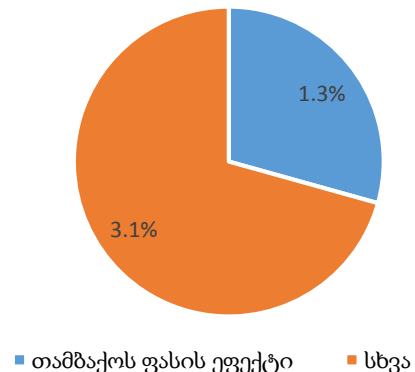
2018 წელს საშუალო წლიურმა ინფლაციამ 2.6 პროცენტი შეადგინა, რაც არსებულ 3 პროცენტთან მიზნობრივ დონეზე ნაკლებია. რაც შეეხება 2017 წელს, წლიური ინფლაცია 6.0 პროცენტს შეადგენდა, რაც მიზნობრივ 4 პროცენტთან მაჩვენებელზე მაღალია. თუმცა, მიზნობრივიდან აღნიშნული გადახრა მომდინარეობდა ერთჯერადი ფაქტორებიდან, რაც დაკავშირებული იყო 2017 წელს განხორციელებული ფისკალური რეფორმის შედეგად აქციზის გადასახადის ცვლილებასთან (თამბაქოზე, საწვავსა და ავტომობილებზე). საბაზო ინფლაცია მთელი წლის განმავლობაში მიზნობრივის გარშემო მერყეობდა.

აქციზის განაკვეთის ცვლილების ეფექტი ასევე ასახული იქნება 2019 წლის ინფლაციაზე. თამბაქოს ფასის ცვლილების ეფექტი 2019 წლის ივნისის ინფლაციაში 1.3 პუნქტს შეადგენს.

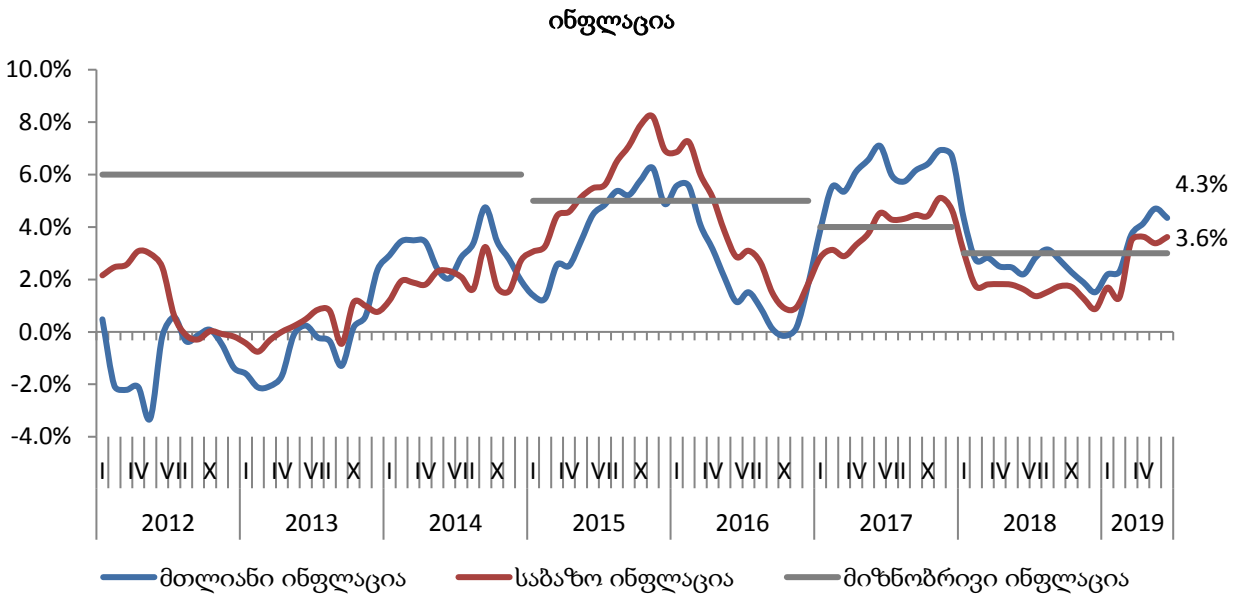
საშუალო ინფლაცია, 2018 წელი

ინფლაცია, 2019 ივნისი

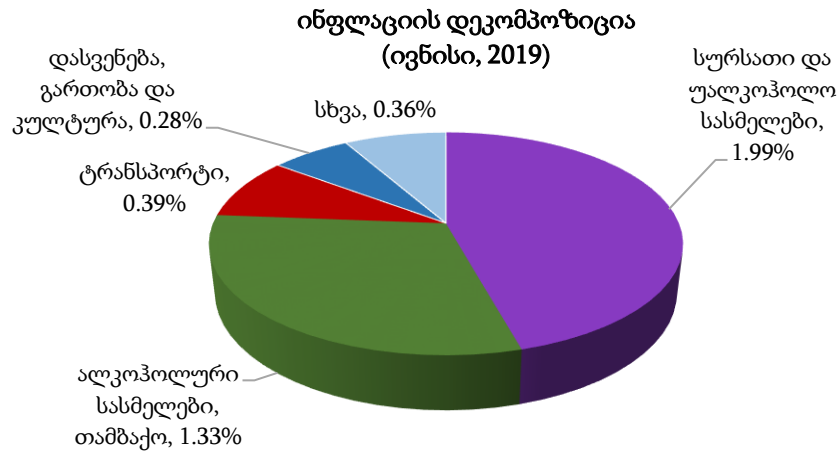
¹ არასასურსათო ინფლაცია, ენერგომატარებლების გარეშე

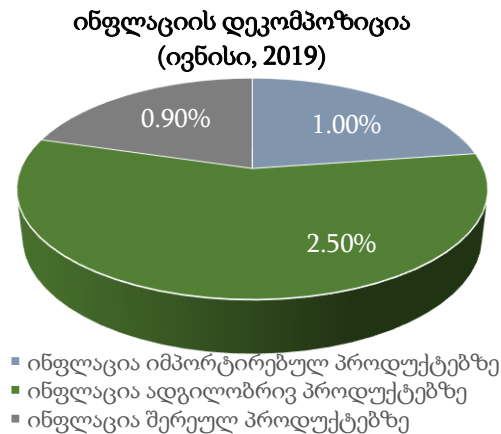
წლიური ინფლაციის ფორმირებაზე 2019 წლის ივნისში ძირითადი გავლენა იქონია ფასების ცვლილებამ შემდეგ ჯგუფებზე²:

- სურსათი და უალკოჰოლო სასმელები: ჯგუფში ფასები გაიზარდა 6.5 პროცენტით, რაც წლიურ ინფლაციაზე 1.94 პროცენტული პუნქტით აისახა. ფასები მომატებულია შემდეგ ქვეჯგუფებზე: თევზეული (13.3 პროცენტი), ბოსტნეული და ბაღჩეული (11.9 პროცენტი), პური და პურპროდუქტები (11.7 პროცენტი), ხორცი და ხორცის პროდუქტები (6.4 პროცენტი), რძე, ყველი და კვერცხი (6.1 პროცენტი), მინერალური და წყაროს წყალი (4.3 პროცენტი), ასევე შაქარი, ჯემი და სხვა ტკბილეული (4.2 პროცენტი). ამასთან, ფასები შემცირდა ხილსა და ყურძენზე (-11.6 პროცენტი);
- ალკოჰოლური სასმელები, თამბაქო: ფასები გაიზარდა 20.1 პროცენტით, რაც 1.33 პროცენტული პუნქტით აისახა წლიური ინფლაციის მთლიან მაჩვენებელზე. ფასები მომატებულია თამბაქოს ნაწარმზე (42.7 პროცენტი);
- ტრანსპორტი: ჯგუფში დაფიქსირდა ფასების 3.2 პროცენტური მატება, რაც 0.4 პროცენტული პუნქტით აისახა ინფლაციის მთლიან მაჩვენებელზე. ჯგუფში ფასები გაიზარდა პირადი სატრანსპორტო საშუალებების ექსპლუატაციაზე (3.9 პროცენტი) და სატრანსპორტო მომსახურებაზე (2.1 პროცენტი);
- დასვენება, გართობა და კულტურა: ფასები გაზრდილია 5.0 პროცენტით, შესაბამისად, ჯგუფის წვლილმა წლიურ ინდექსში 0.29 პროცენტული პუნქტი შეადგინა. ფასები გაიზარდა გასართობ და კულტურულ მომსახურებაზე (6.5 პროცენტი);
- ჯანმრთელობის დაცვა: ფასები მომატებულია 2.9 პროცენტით, რაც 0.24 პროცენტული პუნქტით აისახა მთლიანი ინდექსის ზრდაში. ფასები გაიზარდა ქვეჯგუფებზე: სამედიცინო პროდუქცია, აპარატურა და მოწყობილობა (4.0 პროცენტი), ამბულატორიული სამედიცინო მომსახურება (2.9 პროცენტი) და საავადმყოფოების მომსახურება (1.7 პროცენტი).

² წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

2019 წლის ივნისის ინფლაციის დეკომპოზიცია ადგილობრივი და იმპორტირებული ინფლაციების მიხედვით შემდეგნაირია: ადგილობრივი ინფლაცია - 2.5 პროცენტი, იმპორტირებული ინფლაცია - 1.0 პროცენტი, ხოლო შერეული - 0.9 პროცენტი.

რაც შეეხება სამრეწველო პროდუქციის მწარმოებელთა ფასების ინდექსს (PPI), 2019 წლის მაისში 4.1 პროცენტი შეადგინა წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით და ძირითადად გამოწვეულია დამამუშავებელი მრეწველობის პროდუქციაზე ფასების გაზრდით. 2018 წელს საშუალოწლიური სამრეწველო პროდუქციის მწარმოებელთა ფასების ინდექსი 6.2 პროცენტზე დაფიქსირდა.

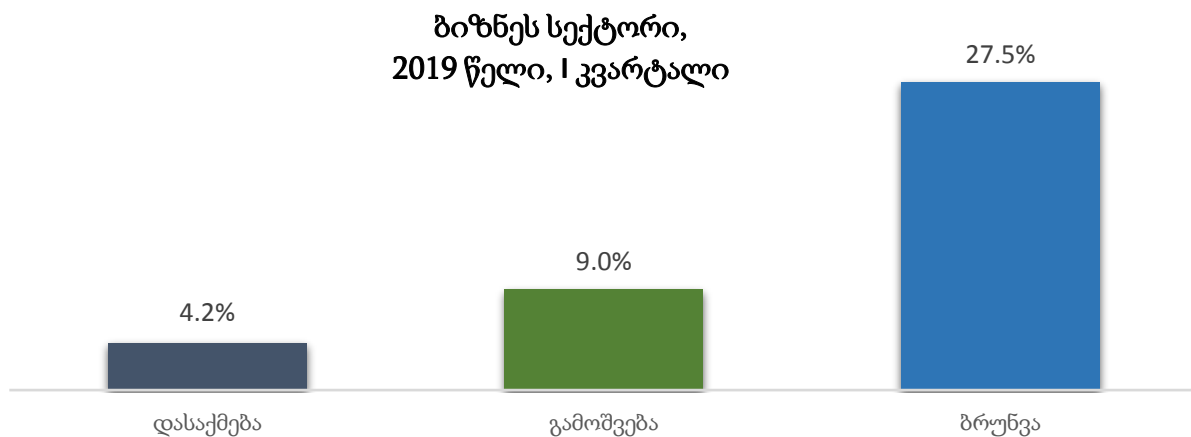
წლიური ინდექსის ფორმირებაზე 2019 წლის მაისში ძირითადი გავლენა იქონია ფასების ცვლილებამ შემდეგ ჯგუფზე:

- დამამუშავებელი მრეწველობის პროდუქცია: ფასები გაიზარდა 6.3 პროცენტით, რამაც მთლიანი ინდექსის ზრდაზე 5.02 პროცენტული პუნქტით მოახდინა გავლენა. ფასების ზრდა დაფიქსირდა კვების პროდუქტებზე, სასმელებსა და თამბაქოს ნაწარმზე (7.0 პროცენტი), ასევე ცელულოზაზე, ქაღალდსა და ქაღალდის ნაწარმზე (22.3 პროცენტი);
- სამთომომპოვებითი მრეწველობისა და კარიერების დამამუშავების პროდუქცია: ფასები გაიზარდა 3.3 პროცენტით, რაც მთლიანი ინდექსის ცვლილებაზე 0.22 პროცენტული პუნქტით აისახა;
- ელექტროენერგია, აირი, ორთქლი და ცხელი წყალი: დაფიქსირდა ფასების 10.2 პროცენტის კლება, რამაც -1.18 პროცენტული პუნქტით იქონია გავლენა მთლიანი ინდექსის წლიურ ცვლილებაზე.

ბიზნეს სექტორი

კერძო სექტორის ისტორიულად წარმმართველი როლი უჭირავს ეკონომიკურ ზრდაში და აღნიშნული ტენდენცია გაგრძელდა 2018 წელსაც.

ბიზნეს სექტორის ბრუნვის მოცულობა 2018 წელს, გასული წელთან შედარებით, 19.5%-ით გაიზარდა. პროდუქციის გამოშვება 10.5%-ით, ხოლო დასაქმებულთა რაოდენობა გაზრდილია 3.7%-ით (ანუ 24,457-ით), სულ დასაქმებულთა რაოდენობამ 684,517 ადამიანი შეადგინა. 2019 წლის პირველ კვარტალში ბიზნეს სექტორის ბრუნვა 27.5%-ით არის გაზრდილი, პროდუქციის გამოშვება 9.0%-ით, ხოლო დასაქმებულთა რაოდენობა 4.2%-ით გაიზარდა და 663,804 ადამიანი შეადგინა.

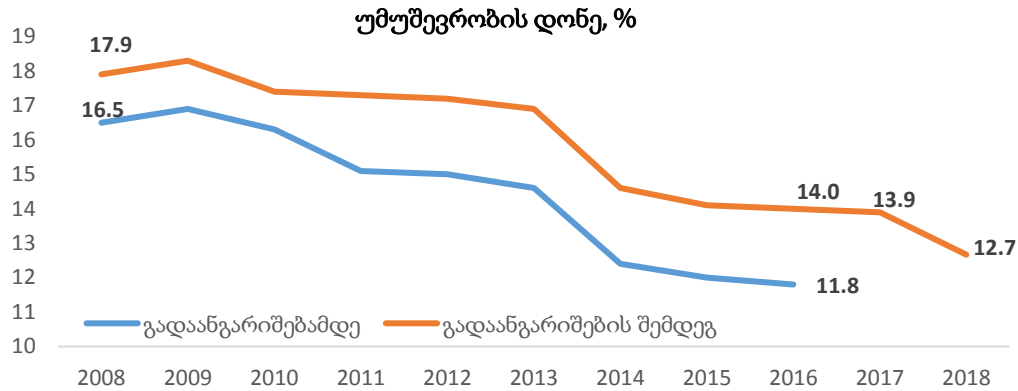

უმუშევრობის დონე

2018 წლისთვის უმუშევრობის დონემ 12.7 პროცენტი შეადგინა, რაც ბოლო წლების განმავლობაში ყველაზე დაბალი დონეა წარმოადგენს. 2017 წელს უმუშევრობა 13.9 პროცენტზე იყო დაფიქსირებული.

აღსანიშნავია, რომ 2014 წელს მოსახლეობის აღწერის შედეგად შეიცვალა მოსახლეობის რაოდენობა კლების მიმართულებით. გადაანგარიშდა სამუშაო ძალის მაჩვენებლებიც, რამაც ცვლილება გამოიწვია ასევე უმუშევრობის დონეში. გადაანგარიშებით მიღებული უმუშევრობის დონე უფრო მაღალია, თუმცა ტენდენცია მაინც იგივეა და 2017-2018 წლებში შეინიშნება უმუშევრობის კლება.

2017 წლის მდგომარეობით, უმუშევრობის დონე 13.9 პროცენტს შეადგენდა. მათ შორის, უმუშევრობა ქალაქად შეადგენდა 22.8 პროცენტს, ხოლო სოფლად - 5.1 პროცენტს. უმუშევრობის ყველაზე მაღალი დონით 15-24 და 25-34 ასაკობრივი ჯგუფები გამოირჩევა.

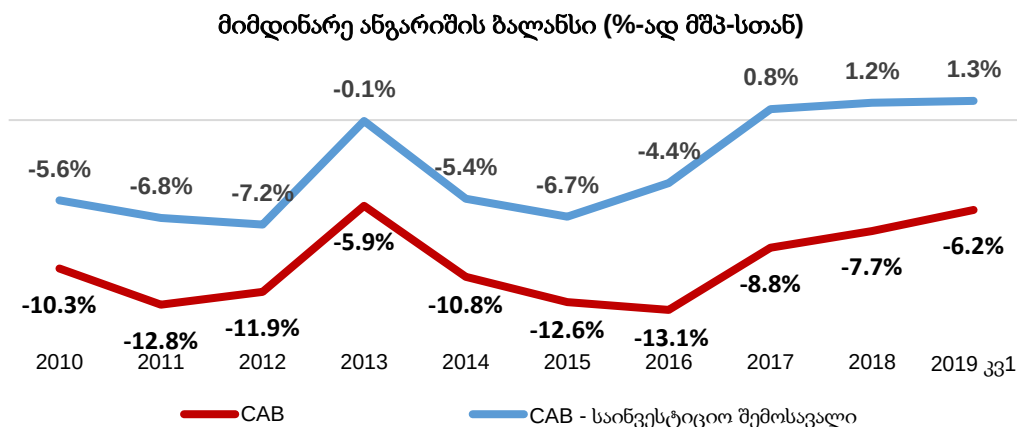
საგარეო სექტორი

მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი

მიმდინარე ანგარიშის მაღალი დეფიციტი საქართველოს ეკონომიკის მოწყვლადობის ერთ-ერთ მთავარ წყაროს წარმოადგენს. ამიტომ, საქართველოს მთავრობამ შეიმუშავა რეფორმები დანაზოგების წასახალისებლად, მწარმოებლობისა და ექსპორტის ზრდისთვის და დანაზოგები-ინვესტიციების „გეპ“-ის თანდათანობით დასახურად, რაც დაბალანსებულ მიმდინარე ანგარიშს გულისხმობს.

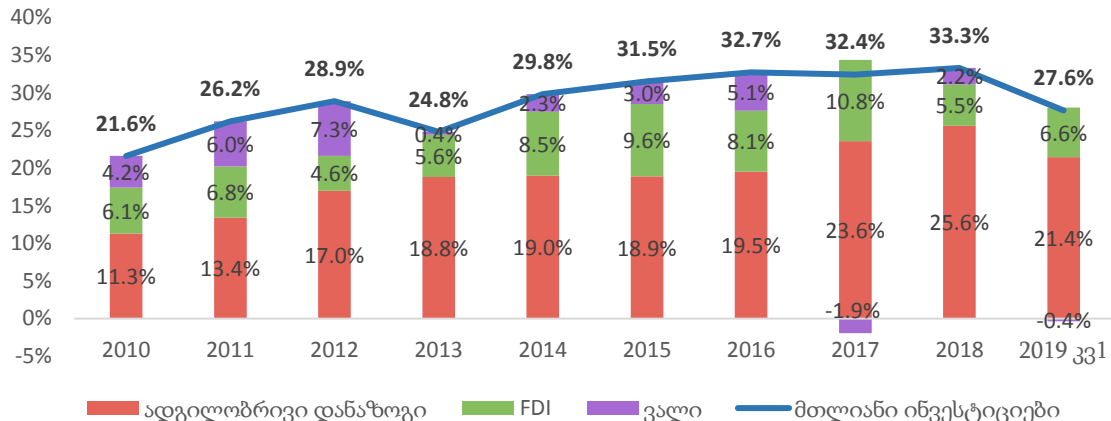
2019 წლის პირველ კვარტალში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა 6.2 პროცენტი შეადგინა, რაც მნიშვნელოვან გაუმჯობესებას წარმოადგენს. დეფიციტის შემცირება ძირითადად გამოწვეულია საქონლის ბალანსის უარყოფითი საღდოს შემცირებით, რაც ექსპორტის გაუმჯობესებამ გამოიწვია.

2017 წელს დაწყებული მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის შემცირების ტენდენცია 2018 წელსაც შენარჩუნდა: 2018 წლის პირველ კვარტალში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა 11.9 პროცენტი შეადგინა, მეორე კვარტალში - 8.8 პროცენტი, მესამე კვარტალში დაფიქსირდა მიმდინარე ანგარიშის პროფიციტი 0.2 პროცენტზე, რაც ისტორიულად საუკეთესო მაჩვენებელია, ხოლო მეოთხე კვარტალში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა 10.9 პროცენტი შეადგინა. შესაბამისად, 2018 წელს მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი 7.7 პროცენტამდე შემცირდა. აღნიშნული გაუმჯობესება გამოწვეულია მომსახურების ბალანსის დადებითი საღდოს მნიშვნელოვანი ზრდით.

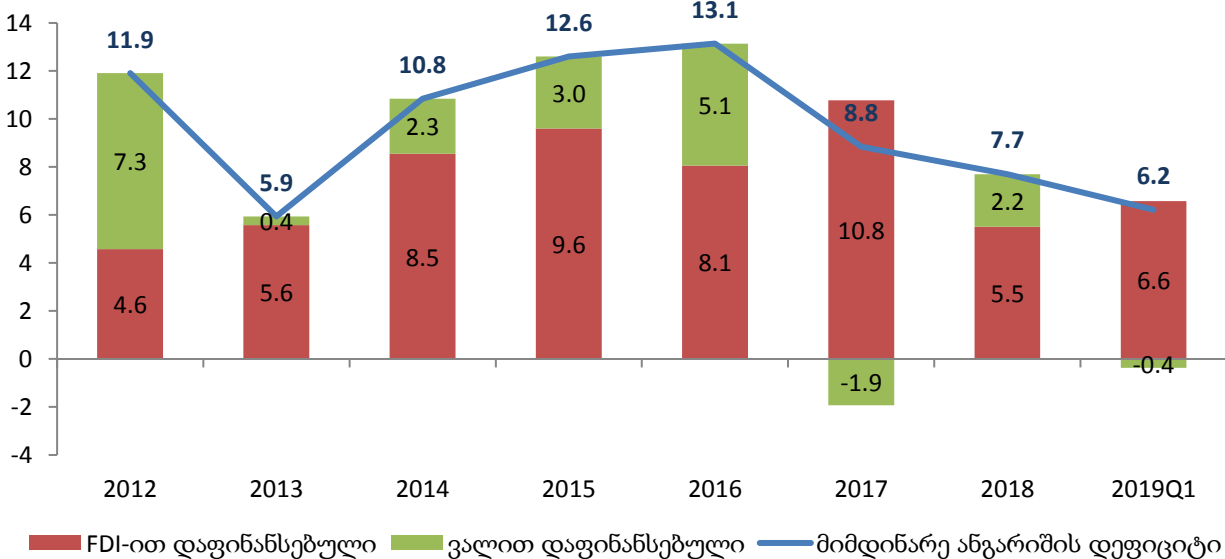
მნიშვნელოვანია, რომ ბოლო წლებში დეფიციტის გაუმჯობესება გამოწვეულია დანაზოგების ზრდით, რასაც ხელი შეუწყო 2017 წლიდან ამოქმედებულმა მოგების გადასახადის რეფორმამ. რეფორმის ფარგლებში, რეინვესტირებული მოგება გათავისუფლდა მოგების გადასახადით დაბეგვრისგან. 2019 წლის პირველ კვარტალში შედარებით შემცირებულია დანაზოგებისა და ვალის წილი ინვესტიციების დაფინანსებაში.

ადგილობრივი ინვესტიციების დაფინანსება

მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსება ხდება ვალით და პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებით. დეფიციტის ვალით დაფინანსება გულისხმობს ახალი ვალის აღებას და შესაბამისად, უფრო მეტი ხარჯის გაწევას ვალის მომსახურებაზე. ამ მხრივ მნიშვნელოვანია, რომ მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ზრდის ხარჯზე განხორციელდეს. საქართველოში ბოლო პერიოდში გაუმჯობესებულია მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსების სტრუქტურა და 2017 წელს დეფიციტი მთლიანად იყო პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებით დაფინანსებული. 2018 წლის მესამე კვარტალში, ადგილი ჰქონდა მიმდინარე ანგარიშის დადებით სალდოს 0.2 პროცენტის ოდენობით, ხოლო დეფიციტის დაფინანსების კუთხით პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა 6.3 პროცენტის წილი შეიტანა, ხოლო ვალის დაფინანსების საჭიროების არ არსებობის გამო ვალის წილმა დაფინანსებაში უარყოფითი მაჩვენებელი, - 6.6 პროცენტი შეადგინა, რაც მნიშვნელოვანი გაუმჯობესებაა ბოლო წლების მანძილზე. რაც შეეხება 2018 წლის მთლიან მაჩვენებელს, დეფიციტი დაფინანსებულია როგორც პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებით, ასევე - ვალით.

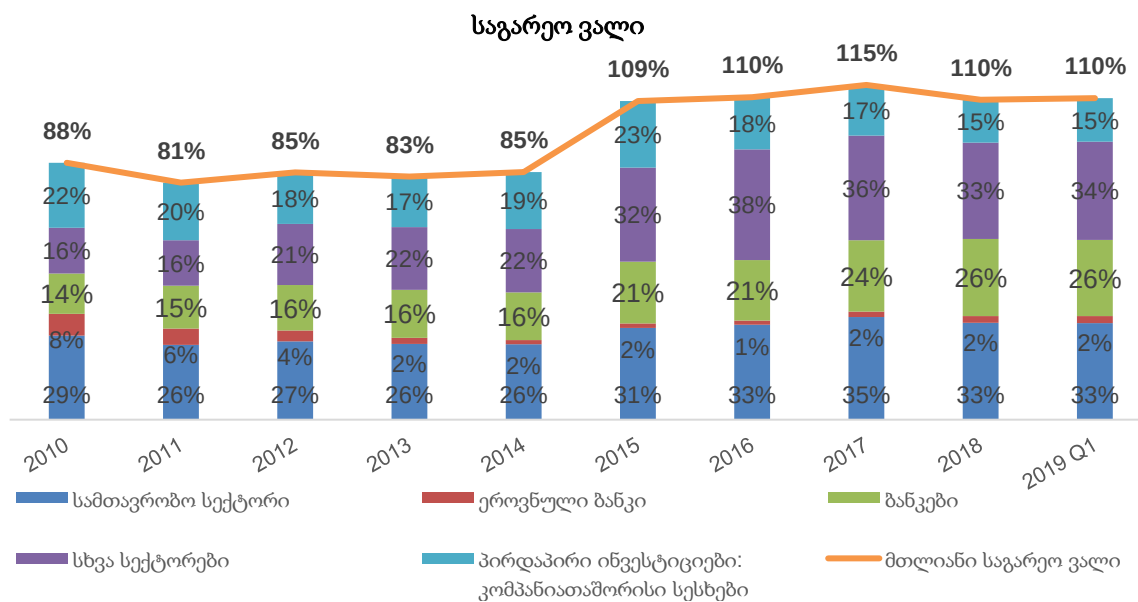
მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსების წყაროები

საგარეო ვალი

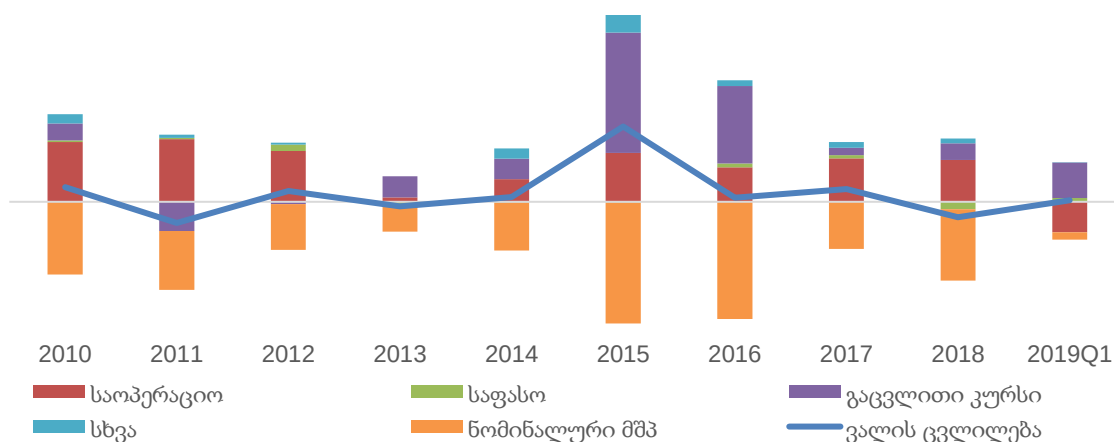
მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტთან ერთად, საქართველოს ეკონომიკის დამატებით სისუსტედ საგარეო ვალი მიიჩნევა, რაც კვლავ რჩება მოწყვლადობის ძირითად წყაროდ. საგარეო ვალი შედგება როგორც სამთავრობო სექტორის ვალისგან, ასევე - კომერციული და ეროვნული ბანკის საგარეო ვალისგან და კომპანიათაშორისი სესხებისგან.

2018 წელს მთლიანი საგარეო ვალი შემცირდა წინა წელთან შედარებით და მთლიანი შიდა პროდუქტის 110 პროცენტი შეადგინა, ხოლო 2017 წელს მთლიანი შიდა პროდუქტის 115 პროცენტი იყო. შემცირება ძირითადად გამოწვეულია სამთავრობო სექტორის ვალის შემცირებითა და კომპანიათაშორისი სესხების კლებით. 2019 წლის პირველ ნახევარში საგარეო ვალი მთლიანი შიდა პროდუქტის 110 პროცენტზე შენარჩუნდა.

საგარეო ვალის ცვლილების დეკომპოზიცია წარმოდგენილია როგორც საოპერაციო ანუ ვალის აღებით, ასევე - საფასო ეფექტით, გაცვლითი კურსის ცვლილებითა და ნომინალური მთლიანი შიდა პროდუქტის ცვლილებით. აღსანიშნავია, რომ 2015-2016 წლებში საგარეო ვალის ზრდაში ყველაზე დიდი წვლილი გაცვლითი კურსის გაუფასურებამ შეიტანა, ხოლო მშპ ძირითადად ხელს უწყობდა საგარეო ვალის შემცირებას. 2018 წელს საგარეო ვალის ზრდის განმაპირობებელი იყო საოპერაციო და გაცვლითი კურსის ეფექტები, თუმცა ნომინალური მთლიანი შიდა პროდუქტის ზრდამ და საფასო ეფექტებმა გადაწონა, რამაც ვალის შემცირება გამოიწვია. რაც შეეხება 2019 წლის პირველ კვარტალს, ვალი გაზრდილია 0.5 პროცენტით, ცვლილებაში კი მთავარი ფაქტორი იყო გაცვლითი კურსის ცვლილება, ვალის აღების შემცირებამ და ეკონომიკურმა ზრდამ კი საგარეო ვალის შემცირებაში შეიტანა წვლილი.

ვალის ცვლილება (მშპ-ს %)

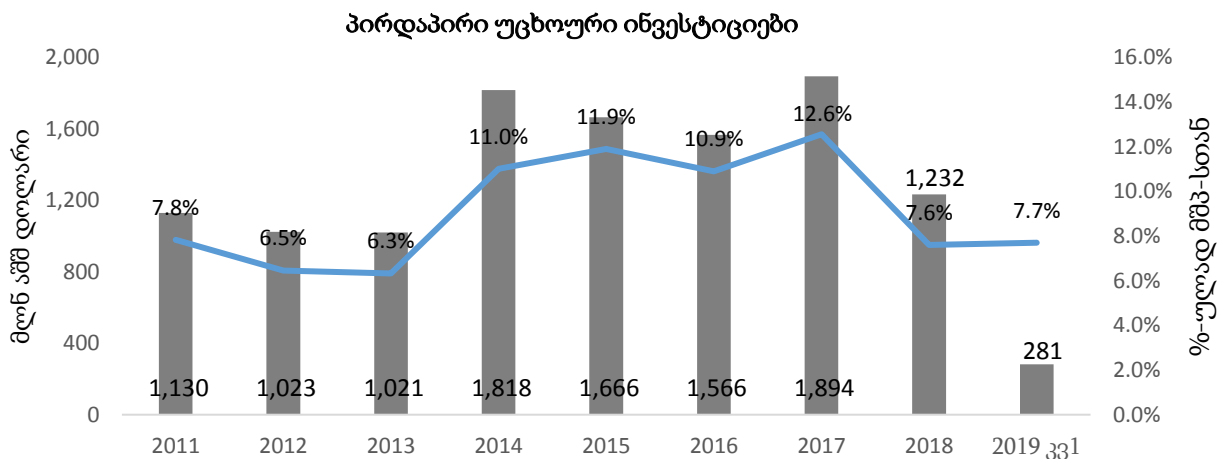

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები

2019 წლის პირველ კვარტალში საქართველოში განხორციელებულმა პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა 281.1 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც წინა პერიოდთან შედარებით 6.3 პროცენტით კლებას გულისხმობს. შემცირების გამომწვევ ძირითად მიზეზებს შორის აღსანიშნავია მაგისტრალური გაზსადენის მშენებლობის პროექტის დასრულება და რამდენიმე საწარმოს გადასვლა საქართველოს რეზიდენტის საკუთრებაში. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები 2019 წლის პირველ კვარტალში განხორციელდა ძირითადად ირლანდიიდან (47.4 პროცენტი), გაერთიანებული სამეფოდან (15.1 პროცენტი) და აშშ-დან (8.0 პროცენტი). რაც შეეხება სექტორებს, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების 49.7 პროცენტი შეადგინა კომუნალური, პერსონალური და სოციალური მომსახურების სექტორში განხორციელებულმა ინვესტიციებმა, საფინანსო სექტორში 15.2 პროცენტი, ხოლო ტრანსპორტში განხორციელდა პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების 10.2 პროცენტი.

2018 წელს პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ მშპ-ს 7.6 პროცენტი შეადგინა. პირველ კვარტალში ეს მაჩვენებელი 8.2 პროცენტის ტოლია, მეორე კვარტალში 9.4 პროცენტი, ხოლო მესამე კვარტალში 8.2 პროცენტი, ხოლო მეოთხე კვარტალში - მშპ-ს . მეოთხე კვარტალში ყველაზე დიდი მოცულობით ინვესტიციები განხორციელდა საფინანსო სფეროში - 42.7 პროცენტი, ტრანსპორტსა და კავშირგაბმულობაში - 10.7 პროცენტი და დამამუშავებელ მრეწველობაში - 10.4 პროცენტი. ხოლო 2018 წელს მთლიანად ინვესტიციები დიდი მოცულობით განხორციელდა საფინანსო სექტორში - 22.5 პროცენტი, ტრანსპორტსა და კავშირგაბმულობაში - 14.2 პროცენტი და ენერგეტიკაში - 12.8 პროცენტი.

ბოლო ოთხი წლის განმავლობაში საქართველოში შეინიშნება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მნიშვნელოვანი გაჯანსაღება, რაც სტაბილურად მთლიანი შიდა პროდუქტის 10 პროცენტის გარშემოა. 2018 წელს, წინა წელთან შედარებით, შემცირებულია ინვესტიციები, რის ძირითად მიზეზსაც წარმოადგენს მაგისტრალური გაზსადენის მშენებლობის პროექტის დასრულების ფაზა, რამდენიმე საწარმოს გადასვლა საქართველოს რეზიდენტების საკუთრებაში და არარეზიდენტი პირდაპირი ინვესტორის მიმართ ვალდებულებების შემცირება. 2018 წლის მესამე კვარტალში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ 345 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა, მთლიან შიდა პროდუქტთან 8.2 პროცენტია. მეოთხე კვარტალში კი პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა 197 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა. შედეგად, 2018 წელს განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ 1,232 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც ბოლო პერიოდში განხორციელებულ ინვესტიციებზე ნაკლებია.

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ყველაზე დიდი წილი 2017 წლის განმავლობაში ტრანსპორტსა და კავშირგაბმულობაში განხორციელდა და 25.8 პროცენტი შეადგინა, საფინანსო სექტორში - 16.0 პროცენტი, მშენებლობაში - 14.9 პროცენტი, ენერგეტიკაში - 11.8 პროცენტი, უძრავ ქონებაში - 9.6 პროცენტი, დამამუშავებელ მრეწველობაში - 5.2 პროცენტი, სასტუმროებსა და რესტორნებში - 3.8 პროცენტი, ხოლო სამთომომპოვებით მრეწველობაში - 2.7 პროცენტი.

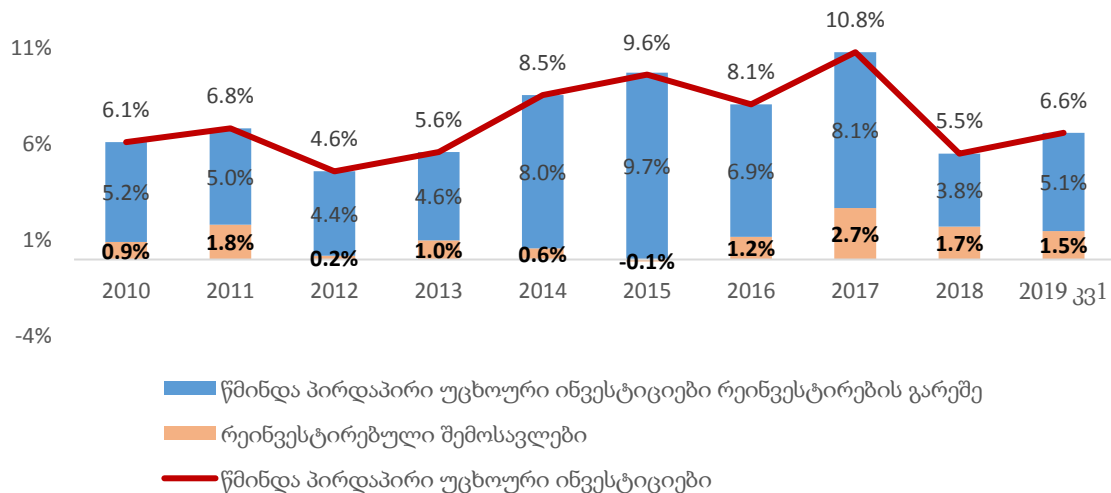
აღსანიშნავია FDI-ის დივერსიფიკაციის ზრდა ახალ სექტორებში ინვესტირებით. მაგალითად, 2015 წელს დაიფიქსირდა ჯანმრთელობის დაცვაში განხორციელებული ინვესტიციების მკვეთრი ზრდა წინა წლებთან შედარებით. 2016 წელს კი 2015 წელთან შედარებით გაზრდილია ინვესტიცია კავშირგაბმულობის სექტორში, სადაც განხორციელებულმა პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა მთლიანი FDI-ის 3.8 პროცენტი შეადგინა. რაც შეეხება 2017 წელს, მნიშვნელოვნად არის გაზრდილი ინვესტიციები საფინანსო და სამშენებლო სექტორში. საფინანსო სექტორში ინვესტიციებმა მთლიანი FDI-ის 16.0 პროცენტი

შეადგინა, ხოლო სამშენებლო სექტორში განხორციელებული ინვესტიციები FDI-ის 14.9 პროცენტი იყო. იგივე ტენდენცია გამოიკვეთა 2018 წლის დასაწყისშიც, თუმცა მეორე კვარტალში მნიშვნელოვნად გაიზარდა ინვესტიციები ენერგეტიკის სექტორში, რამაც ამ პერიოდში მთლიანი FDI-ის 28.0 პროცენტი შეადგინა, 2018 წლის პირველ სამ კვარტალში განხორციელებული ინვესტიციების 19.7 პროცენტი საფინანსო სექტორში განხორციელდა, 17.3 პროცენტი - ტრანსპორტის სექტორში, ხოლო 15.4 პროცენტი - ენერგეტიკის სექტორში.

უმსხვილესი პირდაპირი ინვესტორი ქვეყნების სამეულში 2018 წლისთვის პირველ ადგილზე კვლავ აზერბაიჯანია 19.5 პროცენტით, მეორე ადგილზე - გაერთიანებული სამეფო 16.5 პროცენტით, ხოლო მესამე ადგილი ნიდერლანდებს უკავია და განხორციელებულმა ინვესტიციებმა მთლიანი FDI-ის 13.6 პროცენტი შეადგინა. აღსანიშნავია, რომ ევროკავშირის ქვეყნებიდან განხორციელებული ინვესტიციები 2017 წელთან შედარებით 40.5 პროცენტიდან 46.2 პროცენტამდე არის გაზრდილი.

მნიშვნელოვანია, რომ 2016 წელს რეინვესტირებაში დაფიქსირდა უმაღლესი მაჩვენებელი და შეადგინა FDI-ის 32 პროცენტი, ხოლო 2017 წელს 43.9%, რაც აჩვენებს, რომ სახელმწიფოს ეკონომიკური პოლიტიკა და გაუმჯობესებული ბიზნეს გარემო დადებითად ადიქმება ინვესტორების მიერ და მეტი ინვესტორი აგრძელებს ბიზნეს გეგმებს საქართველოში. მიმდინარე ეკონომიკური პოლიტიკა და რეფორმები რეინვესტირების მაღალი დონის შენარჩუნებისა და საშუალო და გრძელვადიანი პერიოდის ზრდის წინაპირობაა. რეინვესტირების მზარდი ტემპი მოგების გადასახადის რეფორმას, ე.წ. ესტონური მოდელის შემოღებას უკავშირდება, რომელიც გულისხმობს, რომ რეინვესტირებული მოგება არ იბეგრება.

წმინდა პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები (%-ად მშპ-სთან)

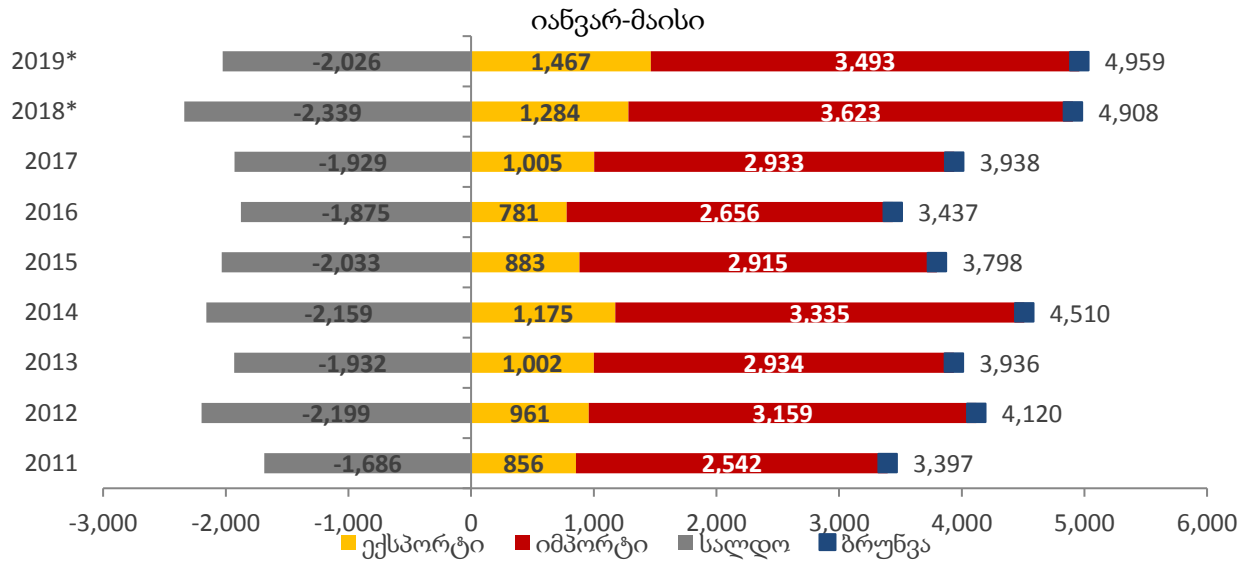

სავაჭრო ვაჭრობა

2019 წლის მაისში ექსპორტის მოცულობა გაიზარდა 3.5 პროცენტით, ხოლო იმპორტი შემცირებულია 7.3 პროცენტით და სავაჭრო ბალანსიც გაუმჯობესდა. იანვარ-მაისში ექსპორტის ზრდამ 14.2 პროცენტი შეადგინა, იმპორტის კლებამ კი - 3.6 პროცენტი. აღნიშნული კიდეც ერთხელ ადასტურებს, რომ რეგიონში ეკონომიკის გაჯანსაღება კარგად აისახა საქართველოს ექსპორტზე.

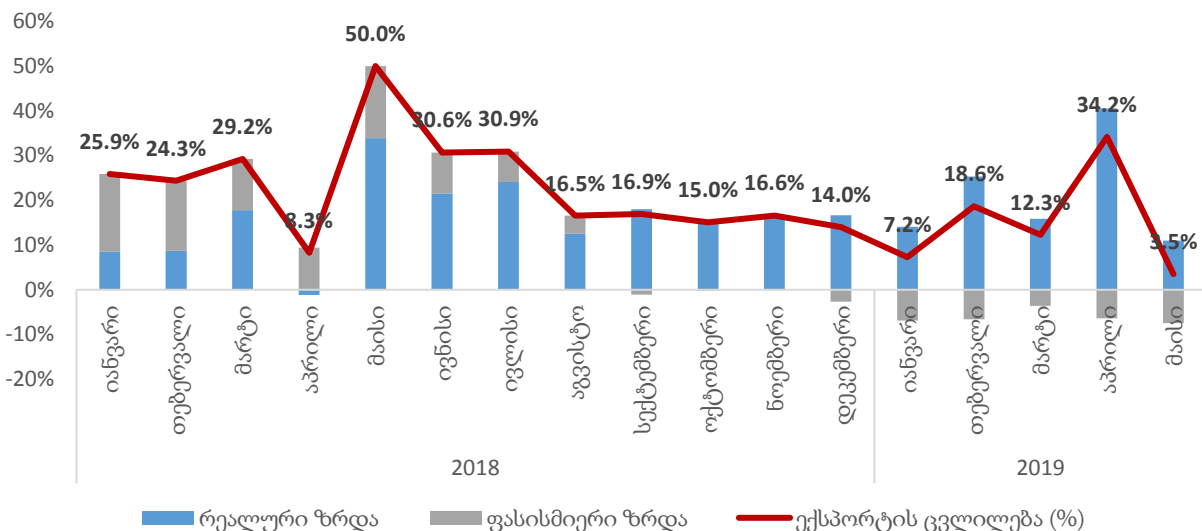
2018 წელს ექსპორტი გაზრდილია 22.6%-ით, ხოლო იმპორტის ზრდამ 14.9% შეადგინა და შედეგად სავაჭრო ბალანსი 561 მლნ აშშ დოლარით გაუარესდა. რაც შეეხება 2019 წლის პირველ კვარტალს, ექსპორტი გაიზარდა 12.7 პროცენტით, ხოლო იმპორტი 3.9 პროცენტით შემცირდა და სავაჭრო ბალანსი 174 მლნ აშშ დოლარით გაუმჯობესდა.

საგარეო ვაჭრობა (მლნ აშშ დოლარი)

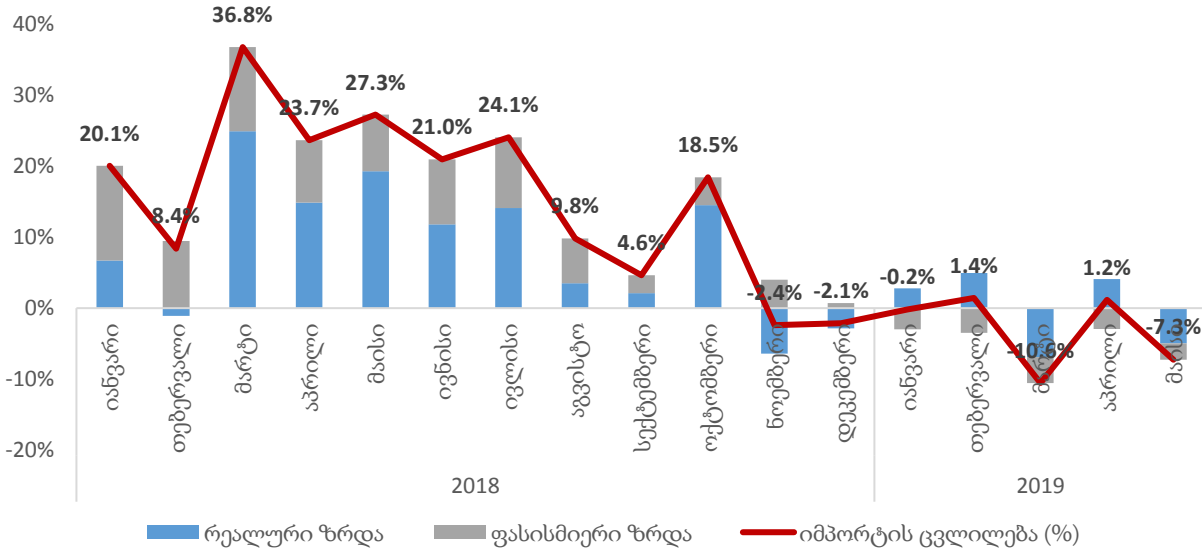
ექსპორტისა და იმპორტის ცვლილებისას მნიშვნელოვანია რეალური ზრდისა და ფასისმიერი ეფექტის გამოყოფა, რათა ზუსტად გაანალიზდეს რეალური ცვლილება რამდენი იყო. 2018 წლის მეორე ნახევარში გაუმჯობესებულია ექსპორტის რეალური ზრდა, განსაკუთრებით კი აღსანიშნავია, რომ სექტემბრიდან ექსპორტის ცვლილების ფასისმიერი ეფექტი უარყოფითი იყო, რაც რეალური ექსპორტის ცვლილების ნომინალური ექსპორტის ცვლილებაზე უფრო მაღალ დონეს გულისხმობს. აღნიშნული ტენდენცია გაგრძელდა 2019 წელსაც. 2019 წლის აპრილში ექსპორტის რეალურმა ზრდამ 40.5 პროცენტი შეადგინა, ხოლო ნომინალურმა ზრდამ მხოლოდ 34.2 პროცენტი შეადგინა, ხოლო მაისში ექსპორტის ნომინალური ზრდა 3.5 პროცენტი იყო, ხოლო რეალურმა ზრდამ 11.0 პროცენტი შეადგინა.

ექსპორტის ცვლილება

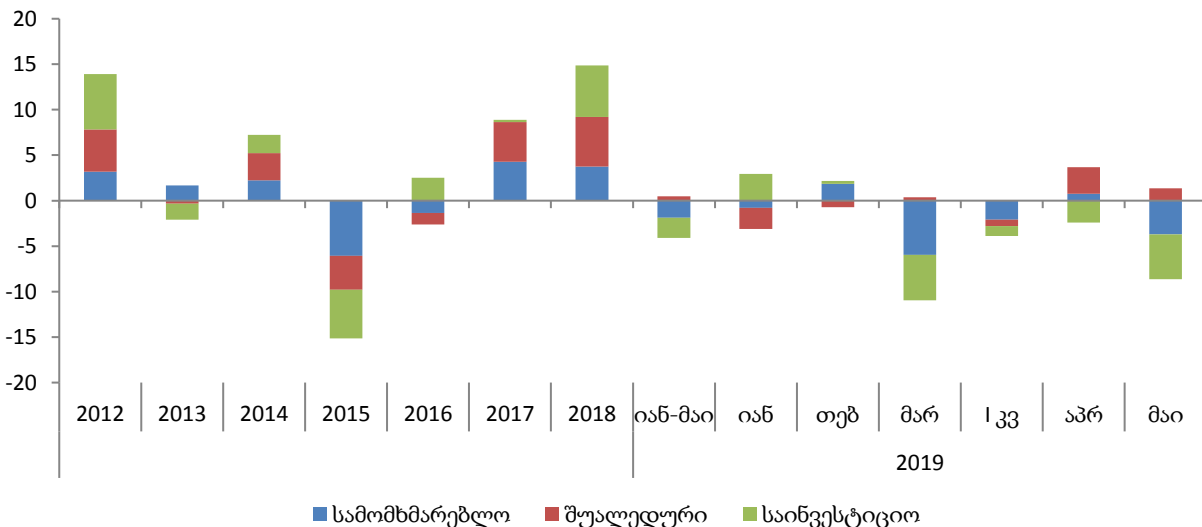
რაც შეეხება იმპორტს, 2018 წელს მის ნომინალურ ზრდაში მნიშვნელოვანი წილი ფასისმიერ ზრდას უკავია. 2018 წლის ნოემბერ-დეკემბერში შემცირებულია რეალური იმპორტი, 2019 წლის იანვარ-თებერვალში კი რეალურმა ზრდამ გადააჭარბა იმპორტის ნომინალურ ცვლილებას. რაც შეეხება 2019 წლის მაისს, იმპორტის რეალურმა ზრდის კლებამ 5.0 პროცენტი შეადგინა, ხოლო ნომინალურ გამოსახულებაში იმპორტი 7.3 პროცენტით შემცირდა.

იმპორტის ცვლილება

ჯამურად, 2018 წელს ექსპორტი გაზრდილია 22.6 პროცენტით, ხოლო იმპორტის ზრდამ 14.9 პროცენტი შეადგინა, საიდანაც 11.1 პროცენტი გამოწვეული იყო კაპიტალისა და შუალედური საქონლის იმპორტის ზრდით. 2018 წელს, გასულ წლებთან შედარებით გაზრდილია საინვესტიციო საქონლის იმპორტი. რაც შეეხება 2019 წელს, იანვარ-მაისში საინვესტიციო საქონლის იმპორტი შემცირებულია 2.2 პროცენტით, სამომხმარებლო საქონლის იმპორტი - 1.9 პროცენტით, ხოლო შუალედური საქონლის იმპორტი 0.5 პროცენტით არის გაზრდილი. საინვესტიციო საქონლის კლება ძირითადად გამოწვეულია მარტში დაფიქსირებული იმპორტის შემცირებით.

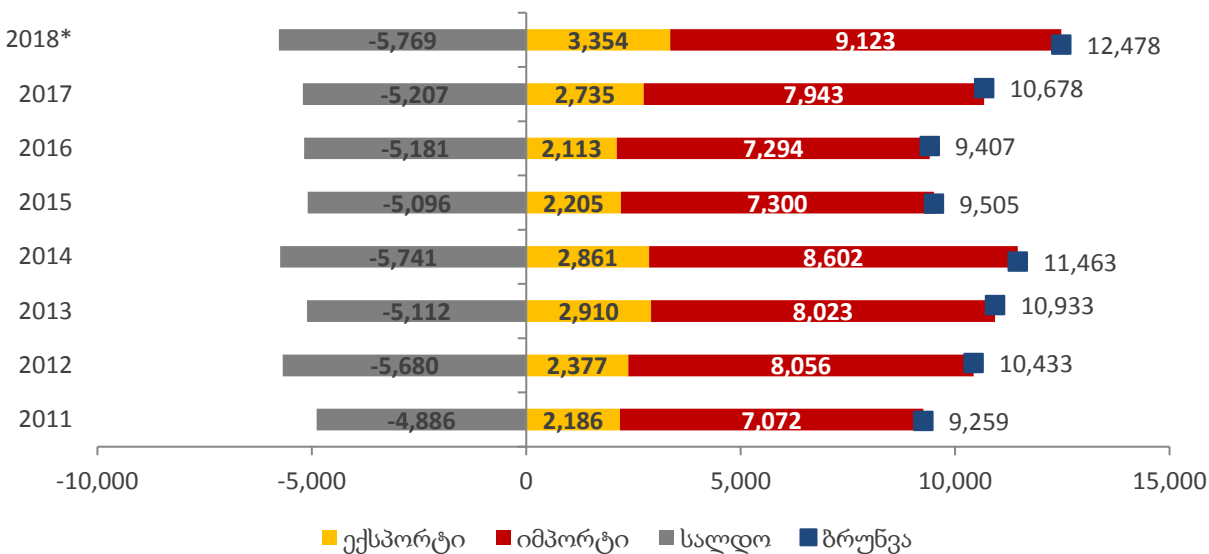
იმპორტის ცვლილების დეკომპოზიცია

2018 წლის ექსპორტის ზრდაში შემდეგი პროდუქტების ექსპორტის ზრდამ შეიტანა წვლილი: მსუბუქი ავტომობილები (წვლილი ზრდაში 6.4 პროცენტული პუნქტი), სიგარები (წვლილი ზრდაში 3.9 პროცენტული პუნქტი), სპილენძის მადნები (წვლილი ზრდაში 3.0 პროცენტული პუნქტი), ფეროშენადნობები (წვლილი ზრდაში 1.7 პროცენტული პუნქტი), ღვინო (წვლილი ზრდაში 0.9 პროცენტული პუნქტი). 2019 წლის იანვარ-მაისში ექსპორტის ზრდაში პროდუქტების წვლილი შემდეგნაირად არის განაწილებული: მსუბუქი ავტომობილები (წვლილი ზრდაში 6.6 პროცენტული პუნქტი), სპილენძის მადნები (წვლილი ზრდაში

6.2 პროცენტული პუნქტი), სამკურნალო საშუალებები (წვლილი ზრდაში 3.1 პროცენტული პუნქტი), ცენტრიფუგები (წვლილი ზრდაში 0.9 პროცენტული პუნქტი), მინერალური და მტკნარი წყლები (წვლილი ზრდაში 0.7 პროცენტული პუნქტი).

საგარეო ვაჭრობა (მლნ აშშ დოლარი)

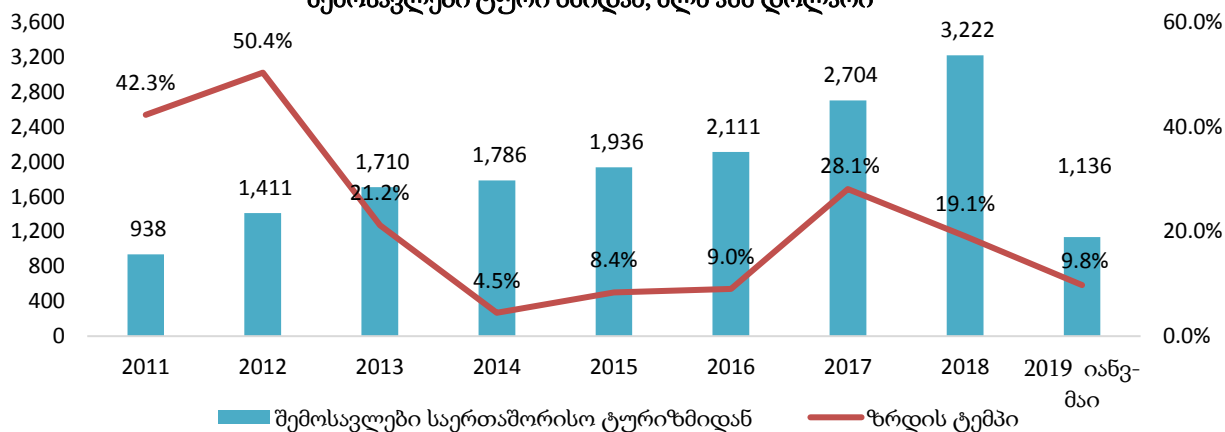

ტურიზმი

ბოლო წლების განმავლობაში ტურიზმი ეკონომიკის ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან სექტორად ჩამოყალიბდა. 2019 წლის მაისში ვიზიტორების მთლიანმა რაოდენობამ 682 ათასი შეადგინა, რაც წინა წლის აპრილთან შედარებით 15.1 პროცენტით მეტია. აღსანიშნავია, რომ ამ ცვლილებაში დადებითი წვლილი ძირითადად შეიტანა ტურისტულმა ვიზიტმა, (ტურისტების რაოდენობა 18.0 პროცენტით არის გაზრდილი), ერთდროულად ვიზიტორების რაოდენობა კი 6.7 პროცენტით გაიზარდა. ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლები 14.2 პროცენტით გაიზარდა და 281 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა.

ვიზიტორების რაოდენობის მზარდი ტენდენციით ხასიათდებოდა 2018 წელი. ჯამურად, 2018 წელს საქართველოში 8 326 ათასი ვიზიტორი შემოვიდა, რაც 10.2 პროცენტით მეტია 2017 წლის იგივე პერიოდზე, ხოლო ტურიზმიდან მიღებულმა შემოსავალმა 3 222 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა და 19.1 პროცენტით აღემატება წინა წლის ანალოგიურ პერიოდს.

შემოსავლები ტურიზმიდან, მლნ აშშ დოლარი

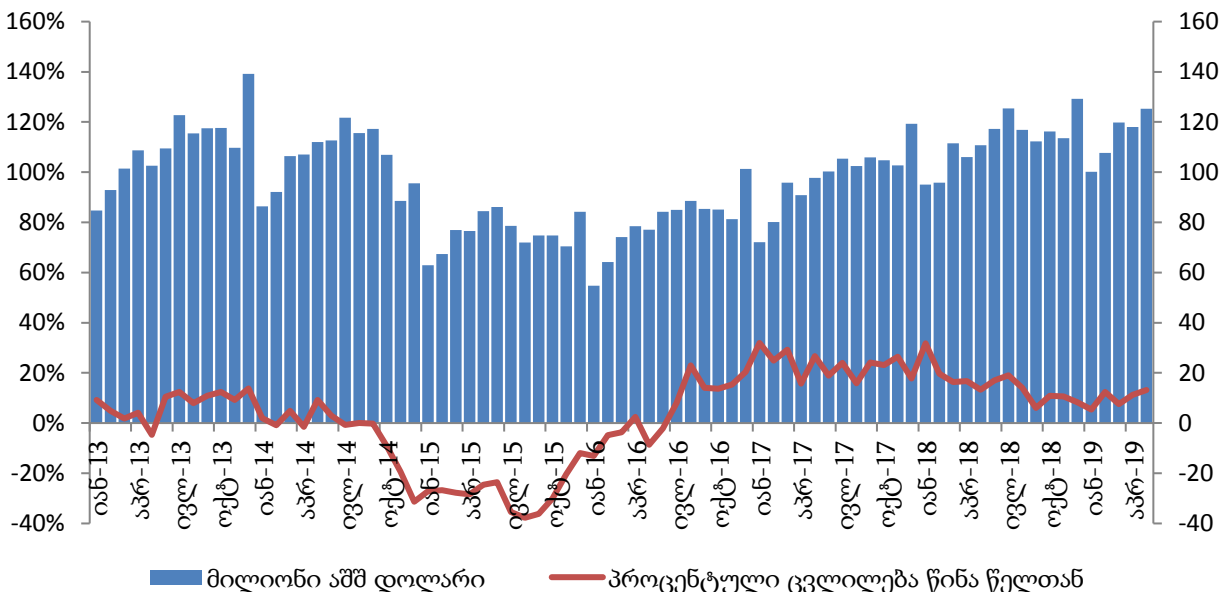

ფულადი გზავნილები

2019 წლის დასაწყისიდან საქართველოში შემოსული წმინდა ფულადი გზავნილები თვეში 100 მილიონ აშშ დოლარს აჭარბებს და აღემატება წინა წლის ანალოგიურ თვეებს. მაისში წმინდა ფულადმა გზავნილებმა 125.3 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 13.2 პროცენტთან ზრდას გულისხმობს. მაისში გზავნილები მნიშვნელოვნად არის გაზრდილი იტალიიდან (4.1 პროცენტითი წვლილი მთლიან ზრდაში), საბერძნეთიდან (3.0 პროცენტითი წვლილი მთლიან ზრდაში) და აშშ-დან (1.9 პროცენტითი წვლილი მთლიან ზრდაში), შემცირებულია თურქეთიდან (-2.5 პროცენტითი წვლილი მთლიან ზრდაში), რუსეთიდან (-0.6 პროცენტითი წვლილი მთლიან ზრდაში) და ჩინეთიდან (-0.2 პროცენტითი წვლილი მთლიან ზრდაში).

ფულადი გზავნილების ზრდა მნიშვნელოვანი იყო 2018 წელსაც. იანვრის თვეში ზრდამ 31.8 პროცენტი შეადგინა, რაც ბოლო წლებში დაფიქსირებული ერთ-ერთი მაქსიმუმი, შემდგომ თვეებში კი ზრდა 14-20 პროცენტის ფარგლებში მერყეობს. სექტემბრიდან ფულადი გზავნილები უფრო დაბალი ტემპით იზრდება, რაც გასული წლის ბოლოს გზავნილების ჩარიცხვის მაღალი მოცულობით არის გამოწვეული.

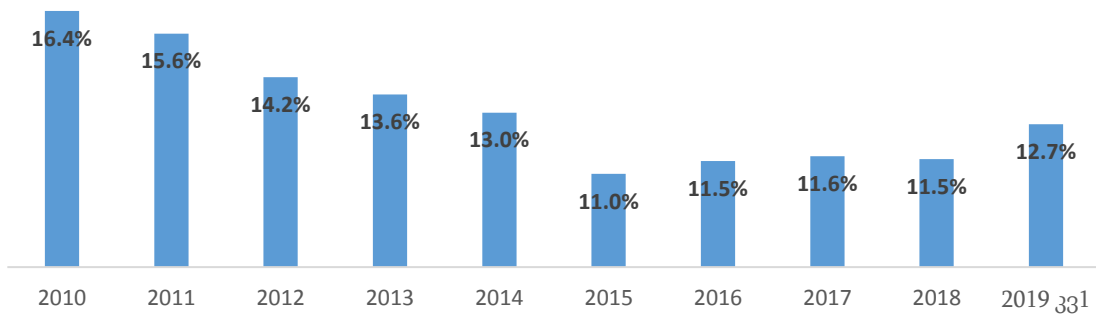
წმინდა ფულადი გზავნილები

საერთო ჯამში, 2018 წელს, უცხოური ვალუტის შემოღინება საქონლის ექსპორტის, ტურიზმისა და გზავნილების გზით გაზრდილია 1 321 მილიონი აშშ დოლარით, ხოლო იმპორტისთვის თანხების გადინება გაიზარდა 1 183 მილიონი აშშ დოლარით. შედეგად კი 2018 წელს მიმდინარე ანგარიშზე დადებითი გავლენა შეინიშნა 137 მილიონი აშშ დოლარის ოდენობით. 2019 წლის იანვარ-მაისში კი უცხოური ვალუტის შემოღინება საქონლის ექსპორტის, ტურიზმისა და გზავნილების გზით გაიზარდა 336 მილიონი აშშ დოლარით, ხოლო იმპორტისთვის თანხების გადინება 131 მილიონი აშშ დოლარითაა შემცირებული.

მიუხედავად იმისა, რომ საგარეო შოკების ამოწურვის შედეგად ბოლო წლებში ფულადი გზავნილები გაიზარდა, გრძელვადიან პერიოდში ფულად გზავნილებზე დამოკიდებულება წლიდან წლამდე მცირდება, რაც ექსპორტისა და ტურიზმის სწრაფი განვითარებით აიხსნება. თუმცა, 2019 წლის პირველ კვარტალში აღნიშნული მაჩვენებელი გაზრდილია ექსპორტისა და ტურიზმის ზრდასთან ერთად.

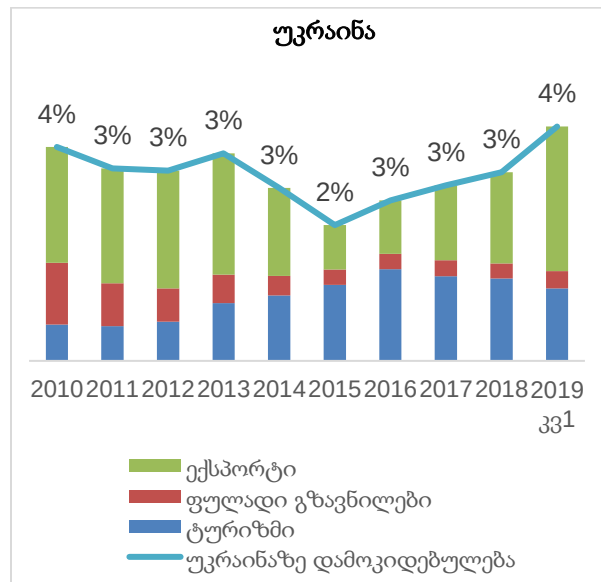
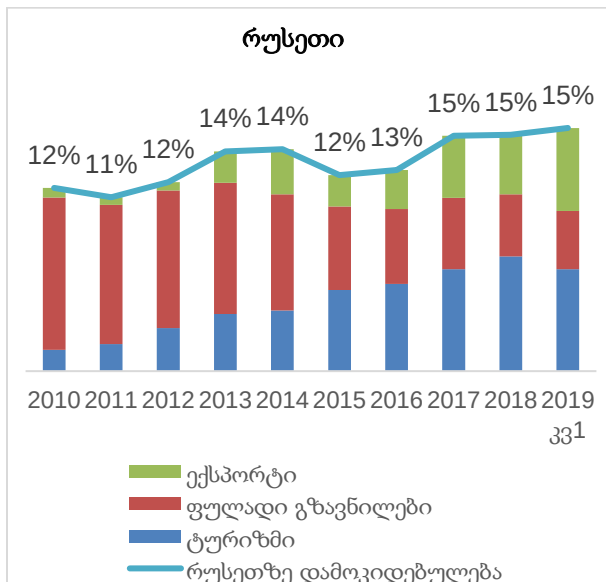
ფულად გზავნილებზე დამოკიდებულება (%-ად CAB-ის შემოსავლებთან)

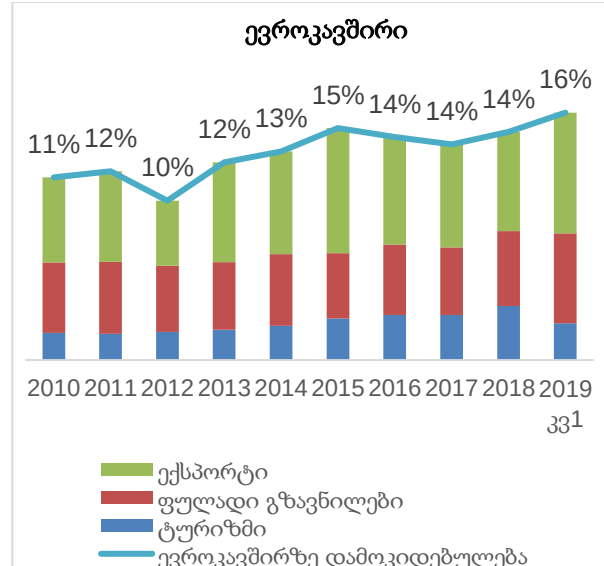
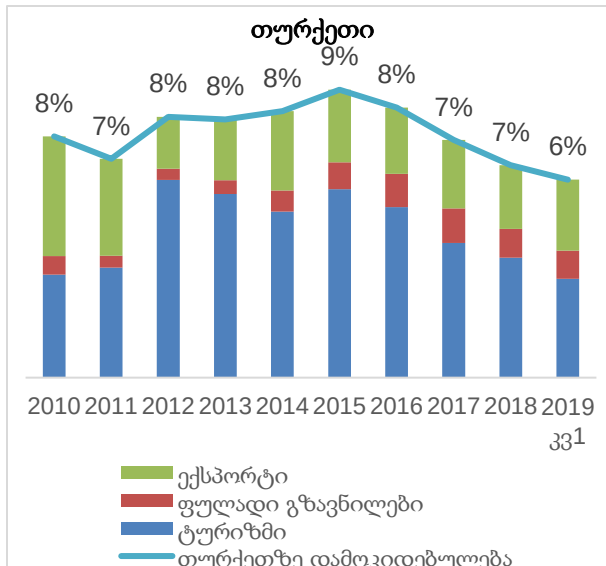

სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულება

საქართველოს ეკონომიკა დივერსიფიცირებულია სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულების მიხედვით. მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტში ექსპორტის, ტურიზმისა და ტრანსფერების წილების მიხედვით, საქართველოს მჭიდრო დამოკიდებულება აქვს რუსეთთან, თურქეთთან, უკრაინასა და ევროკავშირის ქვეყნებთან.

2019 წლის პირველ კვარტალში გაზრდილია უკრაინასა და ევროკავშირზე დამოკიდებულება. ხოლო 2018 წლის მონაცემების მიხედვით, რუსეთზე მთლიანი დამოკიდებულება უცვლელია, თუმცა წინა წლებთან შედარებით 2017-2018 წელს გაზრდილია, მცირედით შემცირებულია თურქეთზე დამოკიდებულება, ხოლო უკრაინასა და ევროკავშირთან შეიმჩნევა დამოკიდებულების ზრდა. ასევე აღსანიშნავია ქვეყნებზე დამოკიდებულების კომპოზიციის ცვლილება. ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში, შეიმჩნევა ტრანსფერების წილის შემცირება, ხოლო ტურიზმის წილის ზრდა რუსეთთან, თურქეთსა და უკრაინასთან. რაც შეეხება ექსპორტს, მის წილს მზარდი ტემპი აქვს რუსეთსა და უკრაინასთან, და თითქმის უცვლელია თურქეთსა და ევროკავშირის ქვეყნებთან.

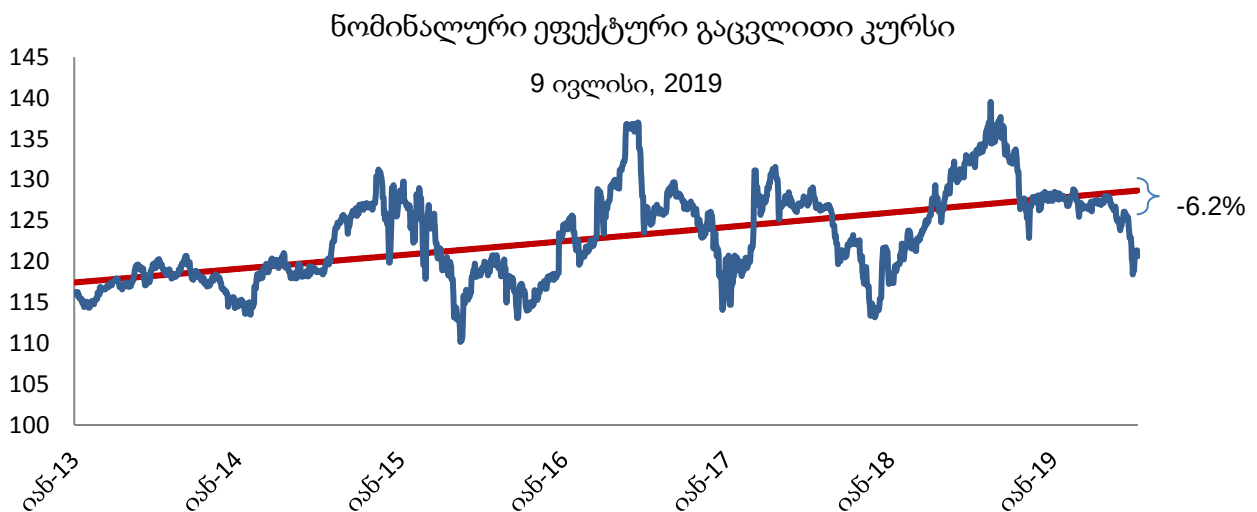

გაცვლითი კურსი

9 ივლისის მდგომარეობით, 2019 წლის 1 იანვართან შედარებით, ლარის ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი 5.6 პროცენტით არის გაუფასურებული. გასული წლის 1 იანვართან შედარებით კი 5.3 პროცენტითაა გამყარება დაფიქსირდა. რაც შეეხება რეალურ ეფექტურ გაცვლით კურსს, იგი 3.8 პროცენტით არის გამყარებული წინა წლის იანვართან შედარებით და 0.4 პროცენტით არის გამყარებული მიმდინარე წლის იანვართან შედარებით.

ლარის ნომინალური ეფექტური კურსი საშუალოვადიანი ტრენდიდან 6.2 პროცენტით არის გაუფასურებული.

	9 ივლისი, 2019	9 ივლ 2019 - 1 იან 2019	9 ივლ 2019 - 1 იან 2018
ევრო	3.1778	▼ -3.7%	▼ -2.3%
აშშ დოლარი	2.8320	▼ -5.6%	▼ -8.5%
თურქული ლირა	0.4947	▲ 2.2%	▲ 39.0%
რუსული რუბლი	0.0444	▼ -13.5%	▲ 1.3%
ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი	120.66	▼ -5.6%	▲ 2.1%
რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი (მაისი, 2019)	119.40	▼ -0.2%	▲ 3.3%

ფისკალური სექტორი

2018 წლის ბიუჯეტი

2018 წელს ბიუჯეტის ფაქტიური შემოსავლების მობილიზება 903.8 მლნ ლარით აღემატება 2017 წლის შესაბამის პერიოდს, რაც 8.3 პროცენტს შეადგენს. ხოლო წლის გეგმიური მაჩვენებელი შესრულდა 101.0 პროცენტით და გადაჭარბებამ 122.7 მლნ ლარი შეადგინა. შემოსავლების გადაჭარბებით მიღებული დამატებითი შემოსავალი სრულად დანაზოგებში წავა და მიმართული იქნება დღგ-ს ზედმეტობების დაბრუნებაზე, ფისკალური ბუფერების გაძლიერებასა და დეფიციტის შემცირებაზე. 2018 წელს დაბრუნდა 521 მლნ ლარის დღგ-ს ზედმეტობა, რაც უპრეცედენტო მაჩვენებელია და 200 მლნ-ით აღემატება წინა წლების მაჩვენებელს.

2018 წელს ბიუჯეტში გადასახადების სახით მობილიზებულია 10 506.3 მლნ ლარი, რაც წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 7.4 პროცენტით (727.4 მლნ ლარი) მეტია. 2018 წლის გადასახადების დაგეგმილი მაჩვენებელი 10 500.0 მილიონ ლარს შეადგენს. ფაქტიური მაჩვენებელი დაგეგმილზე 0.1 პროცენტით მეტია, რაც 6.3 მლნ ლარს შეადგენს.

ბიუჯეტის დეფიციტი დადამავალ ტრენდს ინარჩუნებს. 2018 წლის ბიუჯეტის დეფიციტი, წინასწარი მონაცემებით, შეადგენს 2.5 პროცენტს, რაც 0.3 პუნქტით ნაკლებია აღნიშნული პერიოდის დაგეგმილ დეფიციტზე.

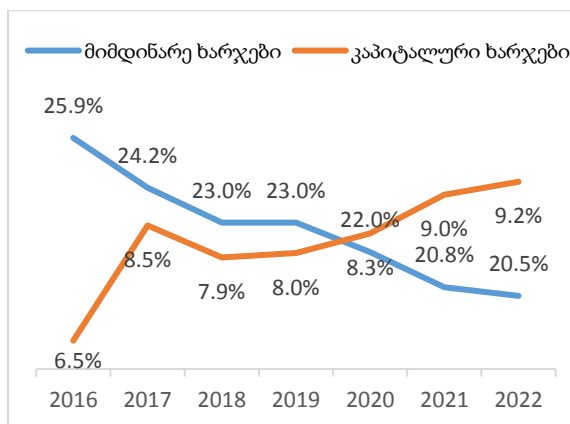
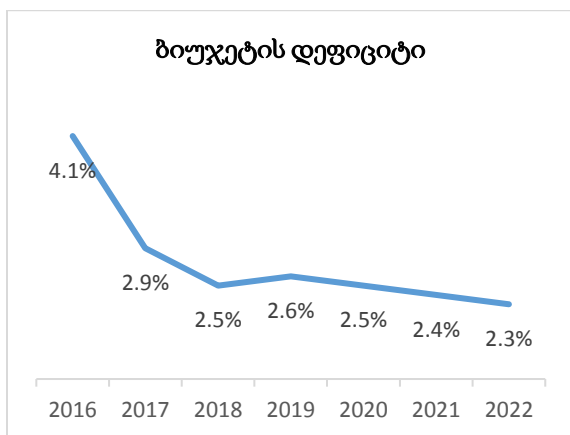
2019 წლის ბიუჯეტის აღწერა

2019 წლის ბიუჯეტის შემოსავლების საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 12 578.0 მლნ ლარით. მათ შორის: გადასახადები - 11 280.0 მლნ ლარი; გრანტები - 448.0 მლნ ლარი; სხვა შემოსავლები - 850.0 მლ ლარი.

2019 წლის გადასახადების საპროგნოზო მაჩვენებლები გაანგარიშებულია ეკონომიკური ზრდის 4.5 პროცენტისა და ინფლაციის 3.5 პროცენტის მაჩვენებლების გათვალისწინებით. აგრეთვე, გადასახადების საპროგნოზო მაჩვენებლების გაანგარიშებისას მხედველობაში იქნა მიღებული კანონმდებლობაში შეტანილი ცვლილებები, საგადასახადო ბაზის ცვლილება, ადმინისტრირების გაუმჯობესება და ქვეყანაში მიმდინარე ეკონომიკური პროცესები. კერძოდ:

- საპენსიო რეფორმის შემოღება (-70.0 მლნ ლარი);
- მცირე ბიზნესის დაბეგვრის რეჟიმის შეცვლა (-25.0 მლნ ლარი);
- სსიპების და სხვა ორგანიზაციების ესტონურ მოდელზე გადაყვანა (-30.0 მლნ ლარი);
- BP მიერ გადასახდელი თანხა (140.0 მლნ ლარი);
- ოქროს სიის გაუქმება (100.0 მლნ ლარი);

2019 წლის ბიუჯეტის დეფიციტი დაგეგმილია 2.6 პროცენტის დონეზე, რაც 0.1 პუნქტით აღემატება 2018 წლის ფაქტობრივ დეფიციტს.

უკანასკნელი პერიოდის განმავლობაში, ბიუჯეტის კაპიტალური ხარჯები მზარდი ტენდენციით ხასიათდება, ხოლო მიმდინარე ხარჯები - კლებადით. 2019 წელს დაგეგმილია კაპიტალური ხარჯების 8 პროცენტამდე გაზრდა, ხოლო მიმდინარე ხარჯების 23 პროცენტთან დონეზე შენარჩუნება. ასევე, აღსანიშნავია, რომ შრომის ანაზღაურებაზე გაწეული ხარჯები 3.9 პროცენტზეა დაგეგმილი, ხოლო 2018 წელს აღნიშნული შეადგენდა 4.1 პროცენტს.

ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები

2019 წლის იანვარ-ივნისის გადასახადების საპროგნოზო მაჩვენებელი 5 349.7 მლნ ლარს შეადგენს, ხოლო 2019 წლის იანვარ-ივნისის ფაქტიური მაჩვენებელი 5 421.5 მლნ ლარს (71.8 მლნ ლარით მეტი), რაც დაგეგმილზე 1.3 პროცენტით მეტია.

- საშემოსავლო გადასახადის სახით მობილიზებულია 1 699.3 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (1 696.0 მლნ ლარი) 100.2%-ია.
- მოგების გადასახადის სახით მობილიზებულია 470.1 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (418.0 მლნ ლარი) 112.5%-ია.
- დამატებული ღირებულების გადასახადის სახით მობილიზებულია 2 288.4 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (2 377.0 მლნ ლარი) 96.3%-ია.
- აქციზის სახით მობილიზებულია 544.2 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (650.0 მლნ ლარი) 83.7%-ია.
- იმპორტის გადასახადის სახით მობილიზებულია 34.1 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (42.0 მლნ ლარი) 81.2%-ია.
- ქონების გადასახადის სახით მობილიზებულია 349.3 მლნ ლარი.
- სხვა გადასახადი შეადგენს 36.2 მლნ ლარს.

დღგ-ს ავტომატური დაბრუნების სისტემა

2019 წლის თებერვლიდან, გადასახადის გადამხდელს საშუალება ეძლევათ დღგ-ის დეკლარაციის საფუძველზე წარმოშობილი ზედმეტობა ავტომატურ რეჟიმში დაიბრუნონ. დღგ-ის ავტომატური დაბრუნება ითვალისწინებს დღგ-ის გადასახადისგან წარმოქმნილი ზედმეტობის ახალი და გამარტივებული სისტემით დაბრუნებას დეკლარაციის ჩაბარებისთანავე.

ამ სისტემის ამოქმედების შემდეგ, 2019 წლის იანვრისა და შემდგომი საანგარიშო პერიოდების დეკლარაციების შეფასება, ავტომატიზებული სისტემის მეშვეობით მოხდება.

დაბალი რისკის დეკლარაციები, რომელთა რაოდენობა წარმოდგენილი დეკლარაციების არანაკლებ 90 პროცენტი იქნება, ყოველთვიურად აისახება დღგ-ის დაბრუნების ბარათზე. ხოლო მაღალი რისკის დეკლარაციები, რომელთა რაოდენობა არ აღემატება თვის მანძილზე წარმოდგენილი დეკლარაციების 10 პროცენტს, ხელით შესწავლის რეჟიმში გადავა. შესწავლის შემდეგ შესაძლებელია დეკლარაციით დასარიცხი თანხების კორექტირება ან დეკლარირებული მონაცემების შეუცვლელად ასახვა „დღგ-ის დაბრუნების“ ბარათზე.

მოთხოვნილი თანხა დაბრუნდება მეწარმის მიერ ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურის პორტალზე (გადამხდელის პირად გვერდზე) შესაბამისი ღილაკზე დაჭერით. პროცესი სრულად ეფუძნება მოწინავე საგადასახადო ორგანოთა თანამედროვე გამოცდილებას და ეყრდნობა რისკზე დაფუძნებულ მეთოდოლოგიას.

აღსანიშნავია, რომ 2018 წელს დღგ-ს ზედმეტობის დაბრუნების ფარგლებში, გადამხდელს დაუბრუნდათ 521 მილიონი ლარი.

მთავრობის ვალი

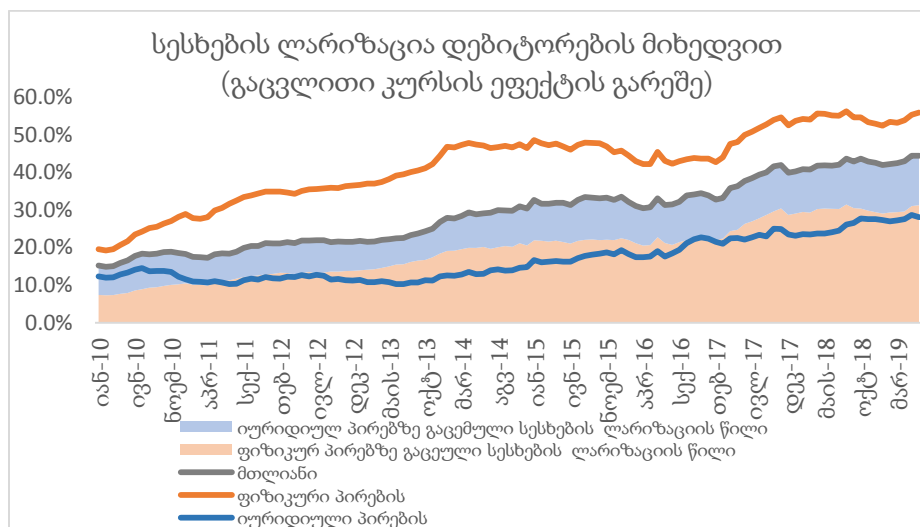
- მთავრობის ვალმა 2018 წლის ბოლოსთვის შეადგინა მშპ-ს 42.1 პროცენტი (აქედან საგარეო ვალი იყო 34.2 პროცენტი), ხოლო 2017 წლის ბოლოსთვის ეს მაჩვენებელი იყო 42.4 პროცენტი (საგარეო ვალი - 34.9 პროცენტი), 2016 წლის ბოლოსთვის - 42.4 პროცენტი (საგარეო ვალი - 35.1 პროცენტი) და 2015 წლის ბოლოსთვის - 39.2 პროცენტი (საგარეო ვალი - 32.4 პროცენტი);
- ვალის ზრდა 2015 და 2016 წლებში ძირითადად გამოწვეული იყო გაცვლითი კურსის ცვლილებით;
- საშუალოვადიან პერიოდში მთავრობის ვალი მშპ-სთან მიმართებაში 40 პროცენტის ფარგლებში შენარჩუნდება.

ამასთანავე, კაპიტალის ბაზრის განვითარებასთან ერთად გაიზარდა სახაზინო ფასიანი ქაღალდების გამოშვება, რაც ხელს შეუწყობს საგარეო დაფინანსების საჭიროების შემცირებას და მთლიან ვალში საშინაო ვალის წილის ზრდას.

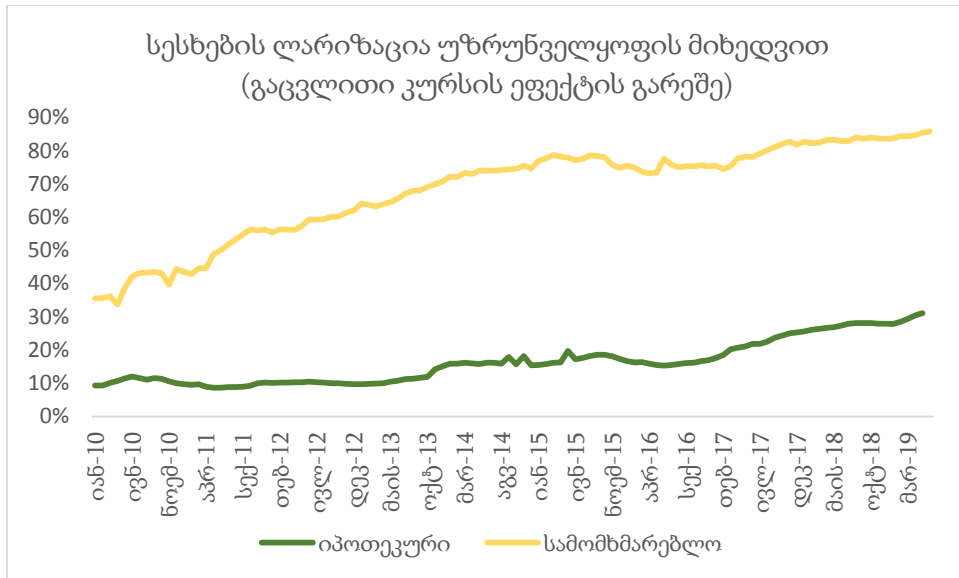
მონეტარული სექტორი

კერძო სექტორის დოლარიზაცია

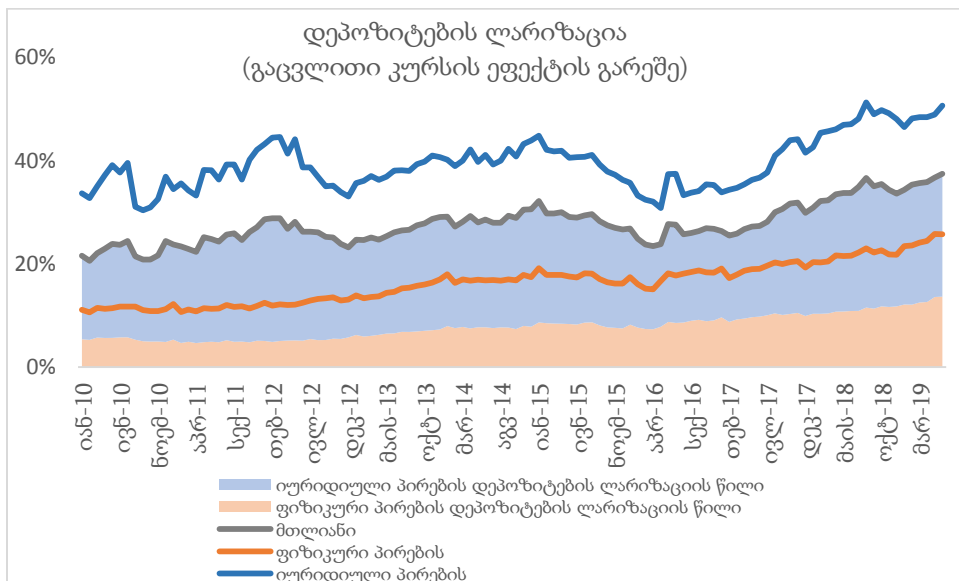
სესხების ლარიზაციას მზარდი ტენდენცია გააჩნია. მთლიანი სესხების ლარიზაცია მნიშვნელოვანწილად განპირობებულია ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხების ლარიზაციით. 2019 წლის ივნისისთვის, ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხების ლარიზაცია წინა თვესთან შედარებით 0.7 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 56 პროცენტი შეადგინა, იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხების ლარიზაციამ 28.1 პროცენტი, ხოლო მთლიანად სესხების ლარიზაციამ კი 44.5 პროცენტი შეადგინა.

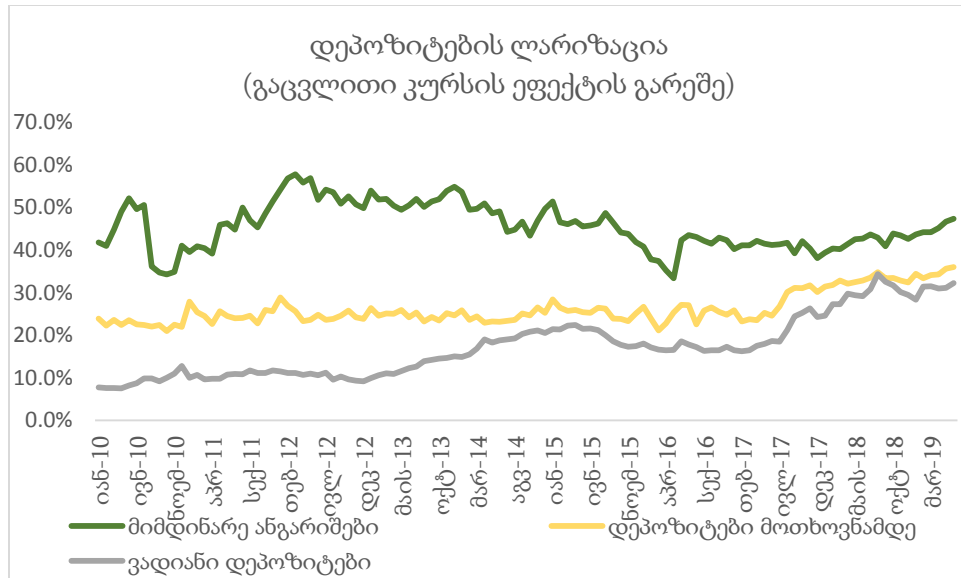
რაც შეეხება სესხების ლარიზაციას უზრუნველყოფის მიხედვით, მზარდი ტენდენცია გააჩნია როგორც იპოთეკური ასევე სამომხმარებლო სესხების ლარიზაციას, მაგრამ სამომხმარებლო სესხების ლარიზაცია მნიშვნელოვნად აღემატება უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი სესხების ლარიზაციას. 2019 წლის ივნისისთვის სამომხმარებლო სესხების ლარიზაცია 85.9 პროცენტს შეადგენს, ხოლო იპოთეკური სესხების ლარიზაცია წინა თვესთან შედარებით 0.8 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 2019 წლის მაისისთვის - 31.1 პროცენტს გაუტოლდა.

დეპოზიტების ლარიზაციას მნიშვნელოვნად განაპირობებს იურიდიული პირების დეპოზიტების ლარიზაცია. 2019 წლის ივნისისთვის მთლიანი დეპოზიტების ლარიზაციამ 37.4 პროცენტი შეადგინა, იურიდიული პირების დეპოზიტების ლარიზაცია წინა თვესთან შედარებით 1.7 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და ამავე პერიოდში 50.7 პროცენტს გაუტოლდა, ფიზიკური პირების დეპოზიტების ლარიზაცია კი იმავე პერიოდში 25.7 პროცენტს გაუტოლდა.

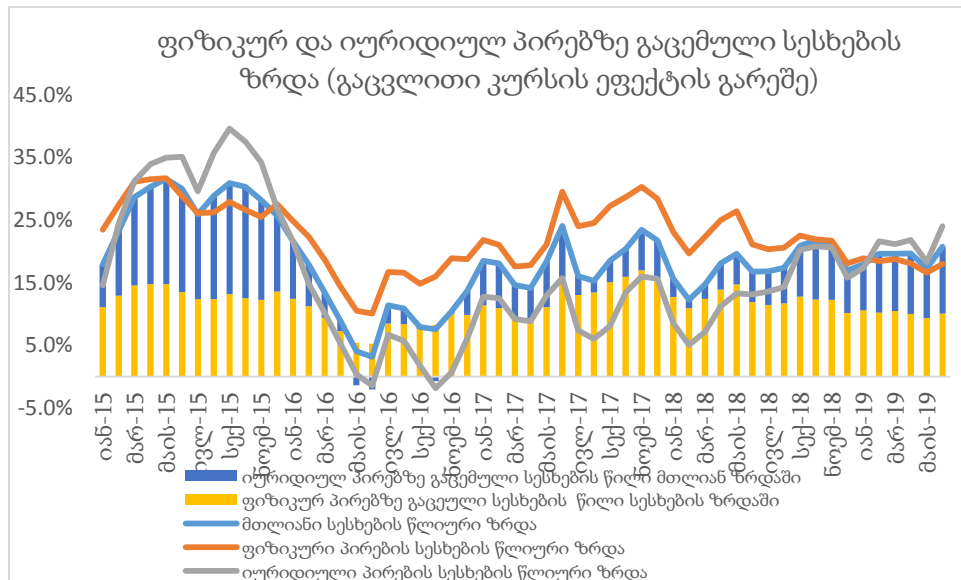

ვადიანი დეპოზიტების ლარიზაცია 2019 წლის ივნისისთვის წინა თვესთან შედარებით 1.1 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 32.2 პროცენტი შეადგინა, ამავე პერიოდში მოთხოვნამდე დეპოზიტების ლარიზაცია 36 პროცენტია, ხოლო მიმდინარე ანგარიშების 47.4 პროცენტი.

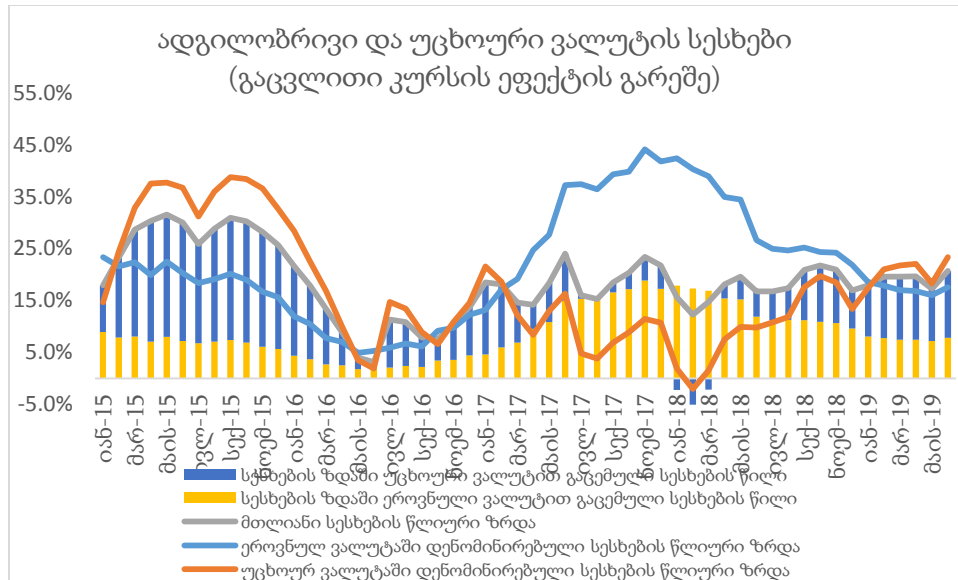

სესხების მიმოხილვა

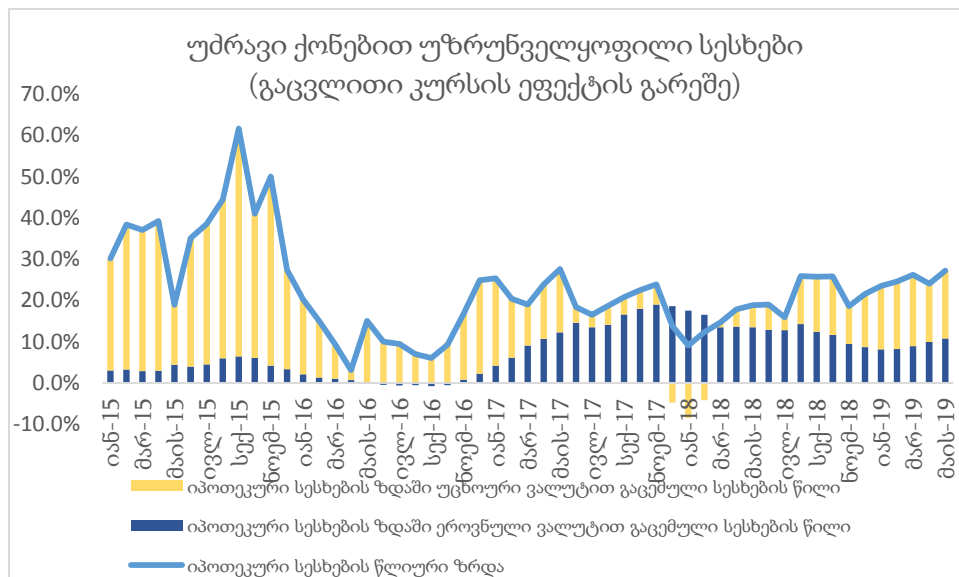
საკრედიტო პორტფელის წლიური ზრდა წინა თვესთან შედარებით 3.5 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 2019 წლის ივნისში 2018 წლის ივნისთან შედარებით 20.7 პროცენტი შეადგინა. იურიდიული პირების სესხების წლიური ზრდა კი 5.7 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და იმავე პერიოდში 24 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო ფიზიკური პირების სესხების წლიური ზრდა 18 პროცენტს შეადგენს.

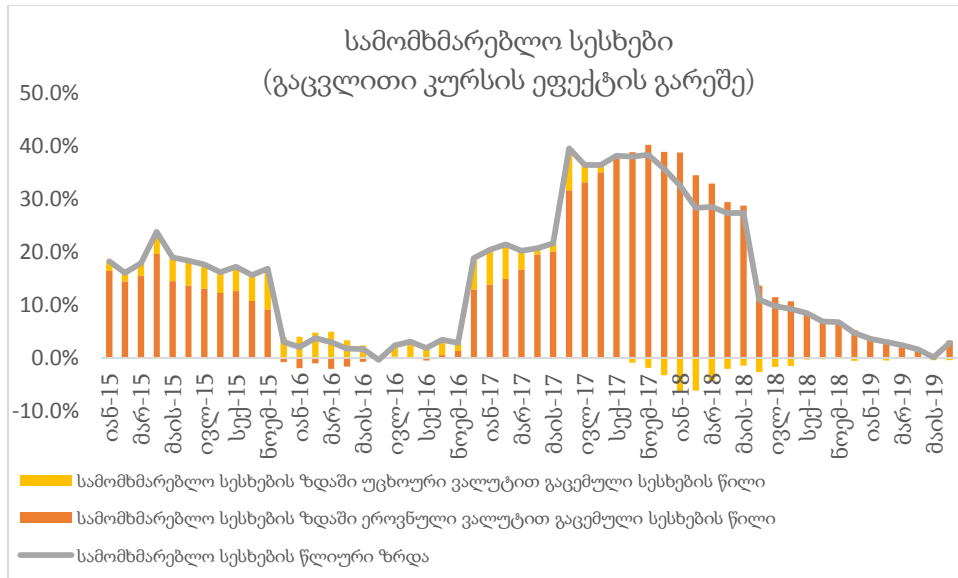
2019 წლის ივნისში ეროვნული ვალუტით გაცემული სესხების ზრდამ წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 17.6 პროცენტი შეადგინა, უცხოური ვალუტაში გაცემული სესხების წლიური ზრდა წინა თვესთან შედარებით 5.1 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და იმავე პერიოდში 23.3 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო მთლიანმა საკრედიტო პორტფელის ზრდამ 20.7 პროცენტი შეადგინა. აღსანიშნავია 2018 წლიდან სესხების ზრდაში უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული სესხების წვლილი იზრდება.

2019 წლის აპრილისთვის იპოთეკური სესხების წლიური წინა თვესთან შედარებით 3.2 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 27.2 პროცენტი შეადგინა. აღსანიშნავია, რომ 2018 წლიდან იპოთეკური სესხების ზრდაში უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული სესხების წვლილი იზრდება.

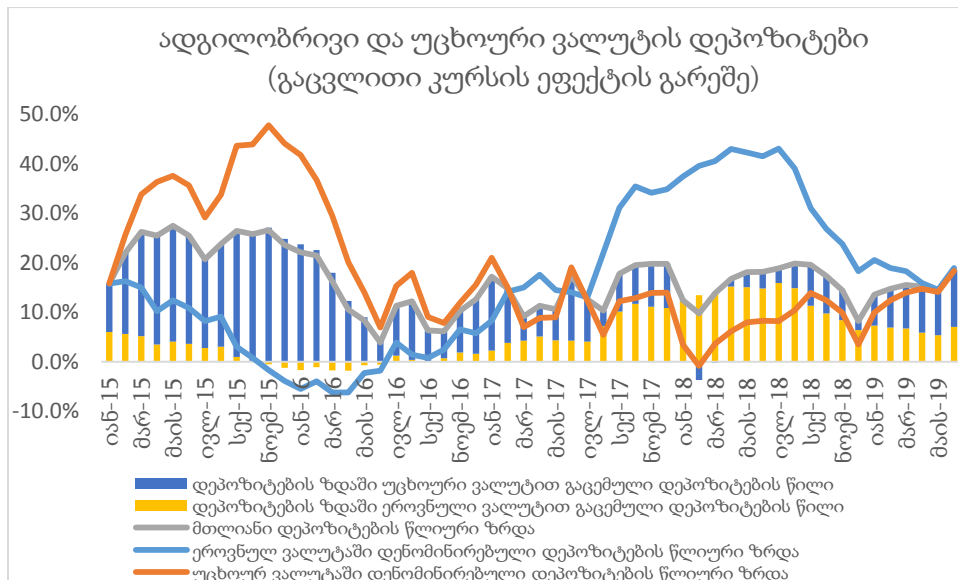

რას შეეხება სამომხმარებლო სესხების წლიურ ზრდას, 2019 წლის ივნისისთვის მისი მნიშვნელობა 2019 წლის ივნისთან შედარებით 2.7 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 2.8 პროცენტს გაუტოლდა. 2017 წლიდან სამომხმარებლო სესხების ზრდას მნიშვნელოვნად განაპირობებს ლარში დენომინირებული სამომხმარებლო სესხების ზრდა.

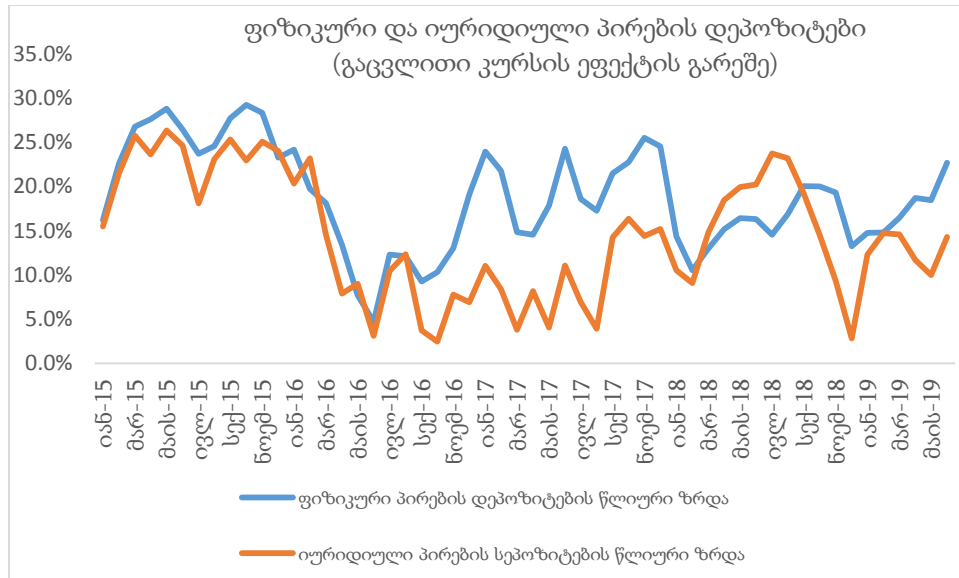

დეპოზიტების მიმოხილვა

მთლიანი დეპოზიტების ზრდა 2019 წლის ივნისში 2018 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 18.6 პროცენტს შეადგენს, ეროვნული ვალუტით დენომინირებული დეპოზიტების წლიური ზრდა წინა პერიოდთან შედარებით 4.4 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 18.9 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო უცხოური ვალუტით დენომინირებული დეპოზიტების წლიური ზრდა - 18.4 პროცენტს.

2019 წლის ივნისში ფიზიკური პირების დეპოზიტების წლიურმა ზრდამ 22.7 პროცენტი შეადგინა და ხოლო იურიდიული პირების დეპოზიტების წლიური ზრდა 4.3 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა წინა თვესთან შედარებით და იმავე პერიოდში 14.3 პროცენტს გაუტოლდა.

მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი

მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი 6.50 პროცენტზეა. 2019 წლის 30 იანვრის მონეტარული კომიტეტის სხდომაზე განაკვეთი ჯერ 7.0 პროცენტიდან შეამცირეს 25 საბაზისო პუნქტით, ხოლო 13 მარტს კიდევ შეამცირეს 25 საბაზისო პუნქტით. შემცირების გადაწყვეტილების ძირითად მიზეზად დასახელდა საგარეო რისკების შენელება და ერთობლივი მოთხოვნიდან არსებული ინფლაციური წნეხის შესუსტება. შესაბამისად, ეროვნული ბანკი ახორციელებს გამკაცრებული მონეტარული პოლიტიკიდან ეტაპობრივ გამოსვლას. განაკვეთის შემდგომი ცვლილება დამოკიდებული იქნება მოთხოვნის პოტენციური დონიდან ჩამორჩენის აღმოფხვრის სისწრაფესა და საგარეო სექტორიდან მომდინარე რისკების სიძლიერეზე.

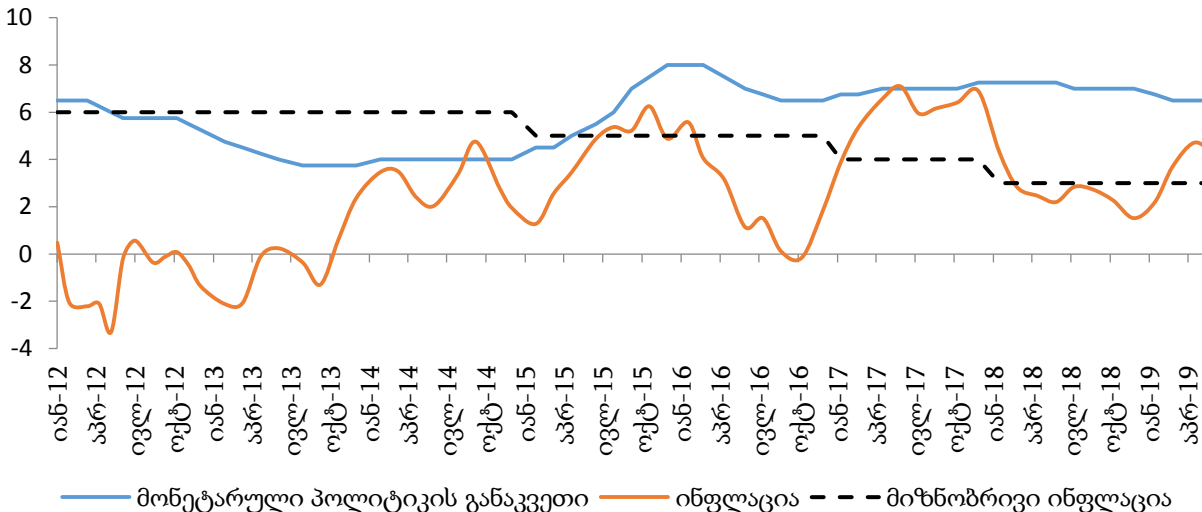
2017 წელს მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტმა სამჯერ გაზარდა პოლიტიკის განაკვეთი 25 საბაზისო პუნქტით, რაც აიხსნება აქციზის ზრდისა და ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსის გაუარესების ინფლაციაზე გავლენით. კომიტეტის განცხადებით, ნავთობის საერთაშორისო ფასების ზრდასთან ერთად, გაზრდილია ინფლაციური მოლოდინები და ეკონომიკური აქტივობის მოსალოდნელზე მეტად გაუმჯობესება ასუსტებს მოთხოვნის მხრიდან ინფლაციის შემცირების შესაძლებლობას, რამაც გამოიწვია მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთის ზრდა. არსებული ფაქტორების განეიტრალების შემდეგ, 2018 წლის დასაწყისიდან მოსალოდნელი იყო ინფლაციის მაჩვენებლის შემცირება, რაც გამართლდა კიდევ.

2018 წლის იანვრიდან მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტმა განაკვეთი უცვლელად, 7.25 პროცენტზე დატოვა, რის მთავარ მიზეზად დაასახელა ბოლო პერიოდში ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსის გამყარების ტენდენცია და ერთობლივი მოთხოვნის პოტენციურ დონეზე ქვემოთ არსებობა, რაც ინფლაციაზე შემცირების მიმართულებით მოქმედებს.

25 ივლისის მონეტარული კომიტეტის სხდომაზე რეფინანსირების განაკვეთი 25 საბაზისო პუნქტით, 7.0 პროცენტამდე შეამცირეს. შემცირების გადაწყვეტილების ძირითად მიზეზად დასახელდა ინფლაციის შემცირება და მისი მიზნობრივ მაჩვენებელთან ახლოს ყოფნა, ასევე, ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსის მოსალოდნელზე სწრაფი გამყარება, რაც ამცირებს ინფლაციურ ზეწოლას. მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთის მოსალოდნელზე ნელი ტემპით შერბილება კი გამოწვეული იქნება ერთობლივი მოთხოვნის გაუმჯობესებითა და პროგნოზირებულთან შედარებით მისი პოტენციურ დონეზე უფრო სწრაფი დაახლოებით, რაც არბილებს ინფლაციის შემცირების წნეხს.

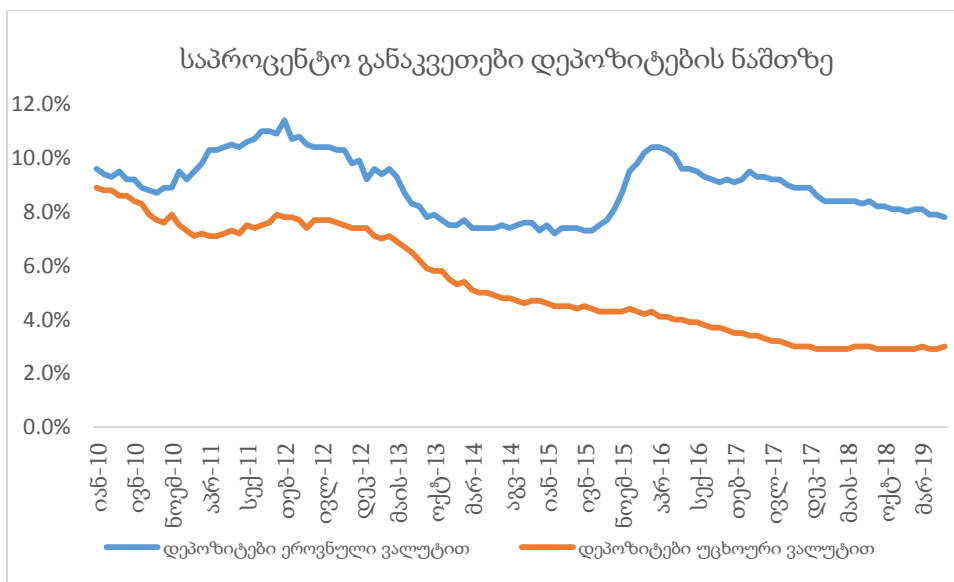
მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი უცვლელი დარჩა მაისსა და ივნისში და ამ ეტაპზე პოლიტიკის განაკვეთი 6.5 პროცენტზეა.

ინფლაცია და მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი

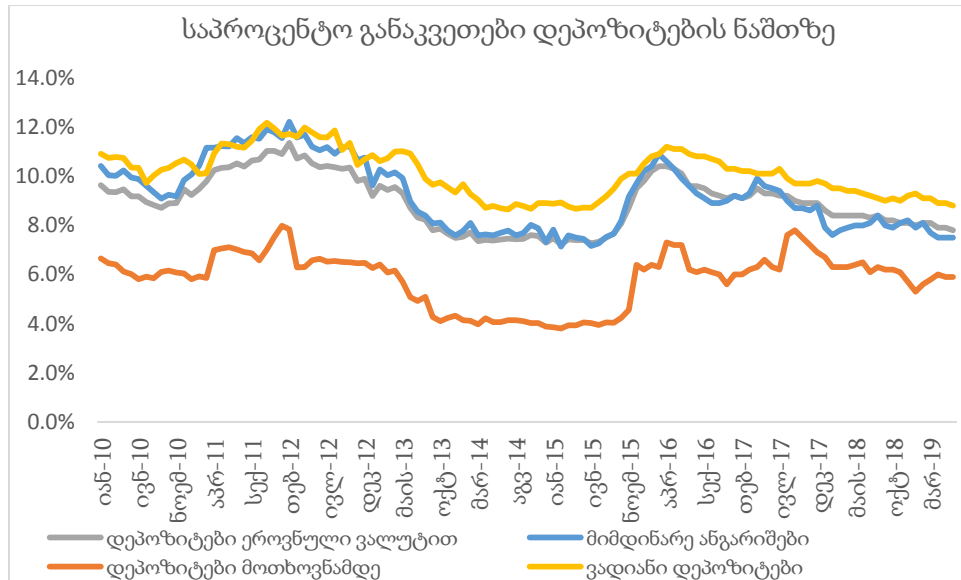

საპროცენტო განაკვეთები

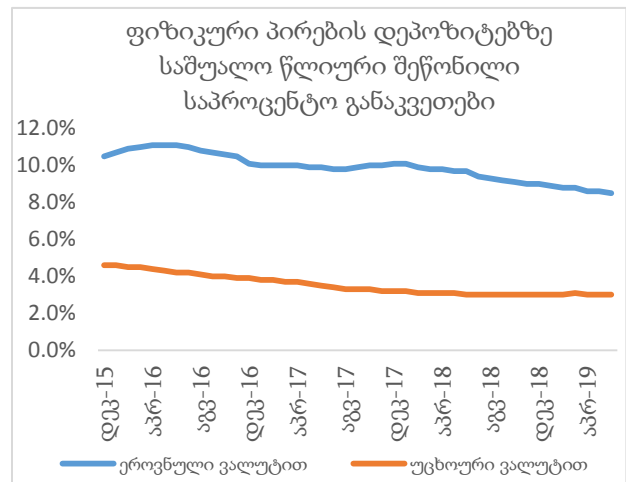
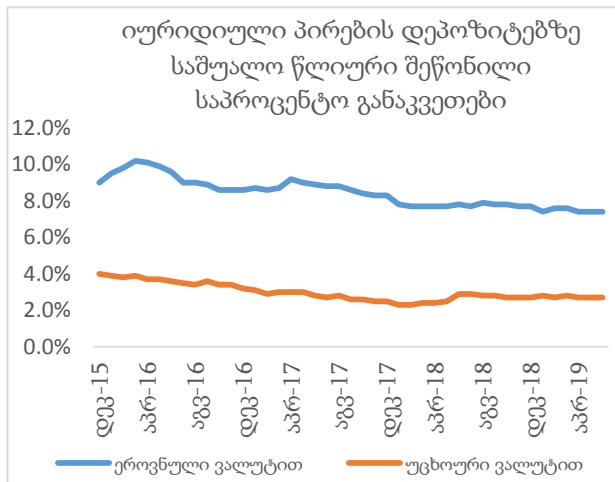
2019 წლის ივნისისთვის უცხოური ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე საპროცენტო განაკვეთმა 3 პროცენტი შეადგინა, ხოლო ეროვნული ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე საპროცენტო განაკვეთი იმავე პერიოდში 7.8 პროცენტს უტოლდება.

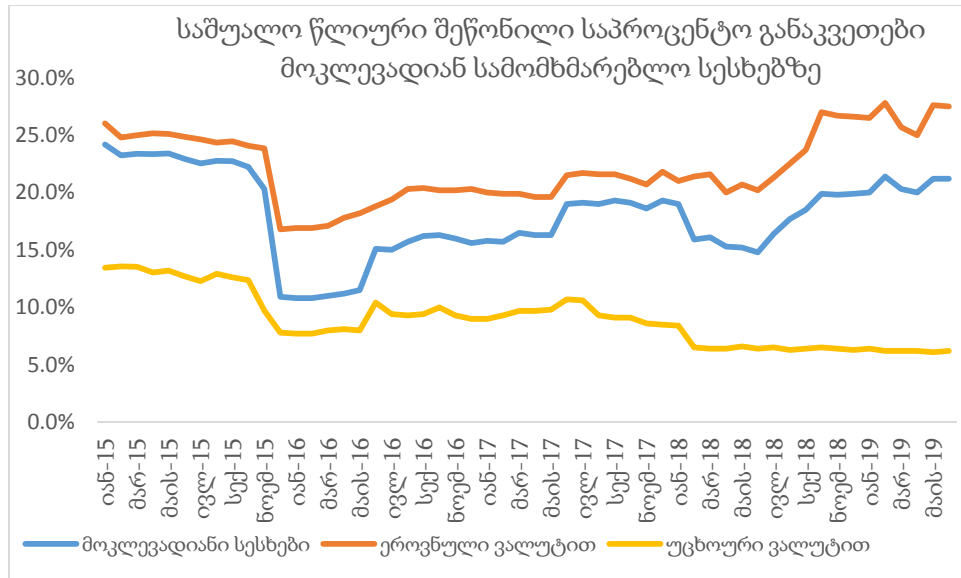
2019 წლის ივნისისთვის ეროვნული ვალუტით განთავსებულ მიმდინარე ანგარიშების ნაშთებზე საპროცენტო განაკვეთი 7.5 პროცენტს გაუტოლდა. ამავე პერიოდში საპროცენტო განაკვეთი ვადიან დეპოზიტებზე წინა თვესთან შედარებით უმნიშვნელოდ შეიცვალა და 8.8 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო მოთხოვნამდე დეპოზიტებზე - 5.9 პროცენტს.

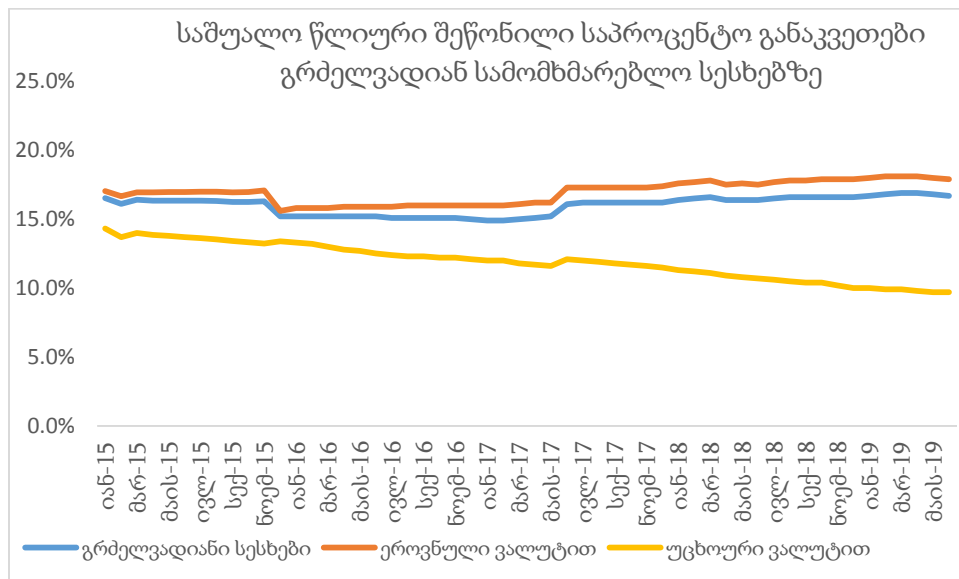
2019 წლის ივნისისთვის იურიდიული პირები მიერ ეროვნულ ვალუტაში განთავსებულ დეპოზიტებზე საშუალო წლიური შეწონილი საპროცენტო განაკვეთი 7.4 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო უცხოური ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე იმავე პერიოდში - 2.7 პროცენტს. რაც შეეხება ფიზიკური პირების დეპოზიტებზე საშუალო წლიურ შეწონილ საპროცენტო განაკვეთებს იმავე პერიოდისთვის, უცხოური ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე მისი მნიშვნელობა 3 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო ეროვნული ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე - 8.5 პროცენტს.

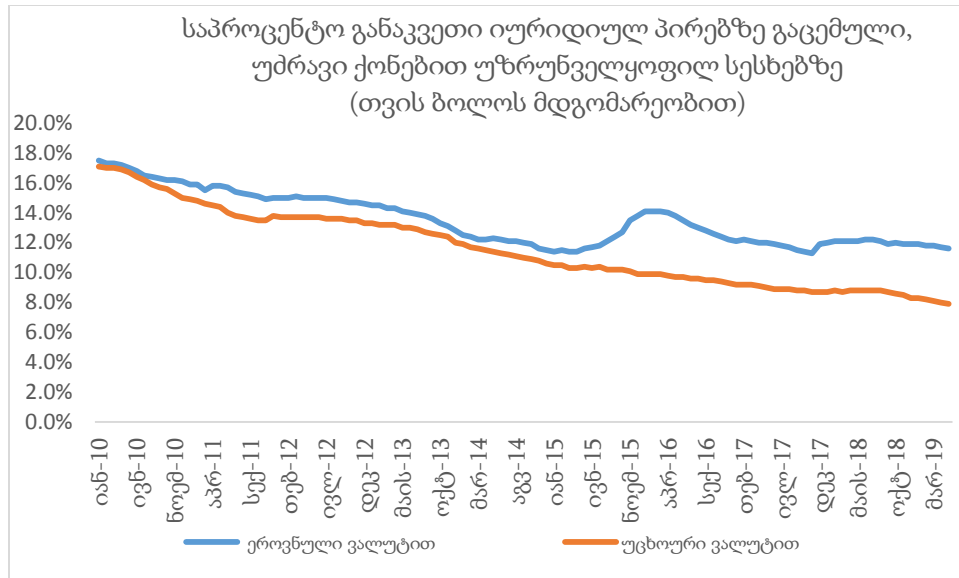
2019 წლის ივნისისთვის საშუალო წლიური შეწონილი საპროცენტო განაკვეთი მოკლევადიან სამომხმარებლო სესხებზე 21.2 პროცენტს გაუტოლდა, ამავე პერიოდში ეროვნული ვალუტით დენომინირებულ მოკლევადიან სამომხმარებლო სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი 27.5 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო უცხოური ვალუტით დენომინირებულ სესხებზე - 6.2 პროცენტს.

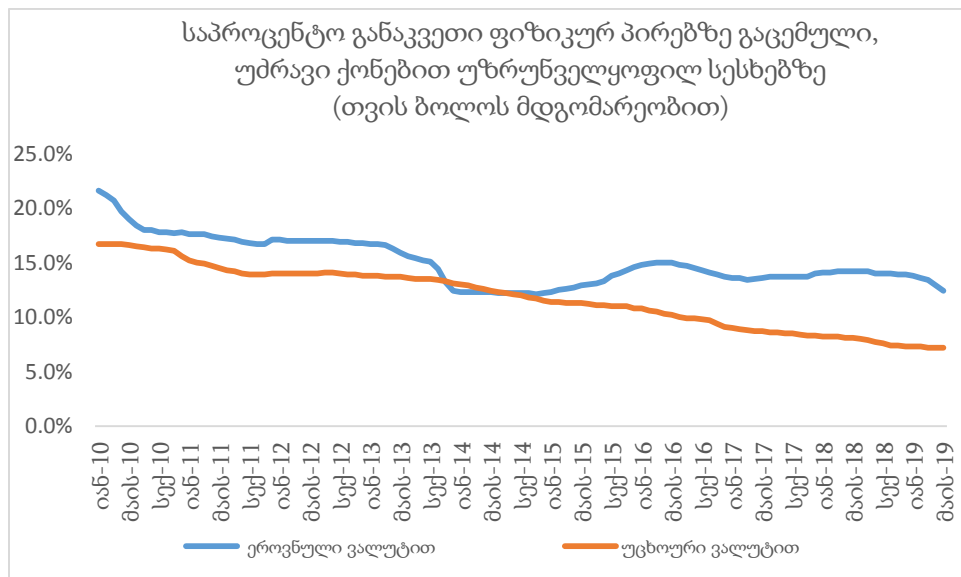
რაც შეეხება გრძელვადიან სამომხმარებლო სესხებს, საშუალო შეწონილი საპროცენტო განაკვეთს მნიშვნელოვანწილად ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებული სესხები განსაზღვრავს, მისი მნიშვნელობა 2019 წლის მაისისთვის, 16.7 პროცენტს გაუტოლდა, ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებული სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი იმავე პერიოდში 17.9 პროცენტს შეადგენს, ხოლო უცხოურ ვალუტაში დენომინირებულ სესხებზე 9.7 პროცენტს.

იურიდიულ პირებზე გაცემულ, ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებულ იპოთეკურ სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი 2019 წლის მაისის ბოლოს 11.6 პროცენტს შეადგენდა, იმავე პერიოდში უცხოურ ვალუტაში დენომინირებულ სესხებზე - 7.9 პროცენტს.

იმავ პერიოდში ფიზიკურ პირებზე ეროვნულ ვალუტაში გაცემულ სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი წინა პერიოდთან შედარებით 0.5 პროცენტული პუნქტით შემცირდა და 12.4 პროცენტი შეადგენა, ხოლო უცხოურ ვალუტაში 7.2 პროცენტი.

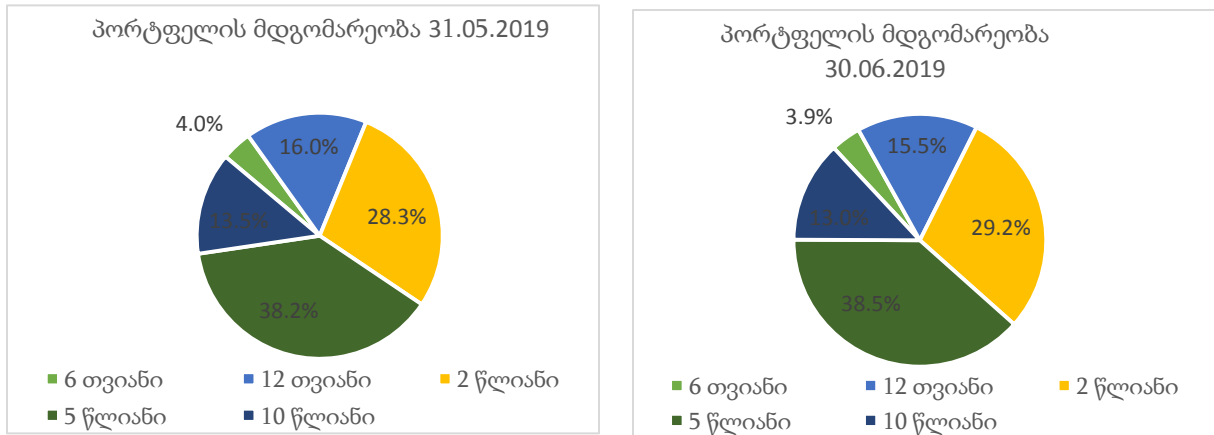
სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების ბაზარი

2019 წლის ივნისში ჩატარდა 4 აუქციონი ჯამური ემისიით 170 მლნ ლარი, რომლის საშუალო შეწონილმა საპროცენტო განაკვეთმა 6.700% შეადგინა.

გამოშვებულ იქნა 6 და 12 თვის ვადიანობის სახაზინო ვალდებულებები; 2 და 5 წლის ვადიანობის სახაზინო ობლიგაციები. დაიფარა 60 მლნ ლარის მოცულობის ფასიანი ქაღალდები:

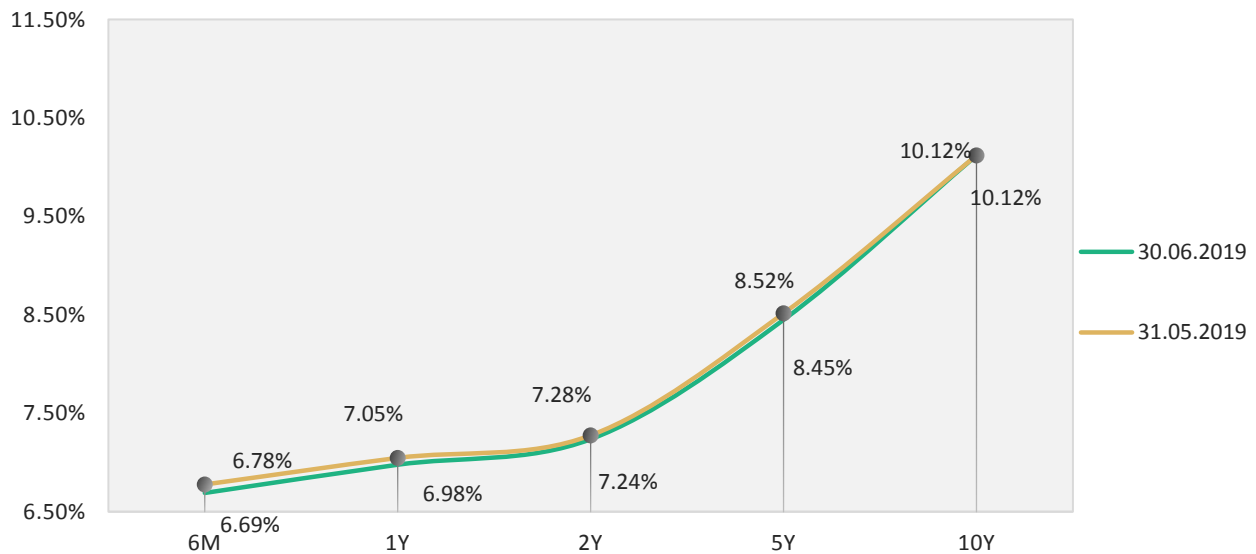
	6M	12M	2Y	5Y	სულ
ემისიის მოცულობა	20	40	60	50	170
საშუალო შეწონილი განაკვეთი	6.504	6.514	6.684	6.948	6.700
დაფარვა	20	40	0	0	60
სხვაობა	0	0	60	50	110

ფასიანი ქაღალდების პორტფელის სტრუქტურამ მცირე ცვლილება განიცადა:

პორტფელის შემოსავლიანობა მცირედით შეიცვალა. ძირითადად, მოკლევადიან ფასიან ქაღალდებზე.

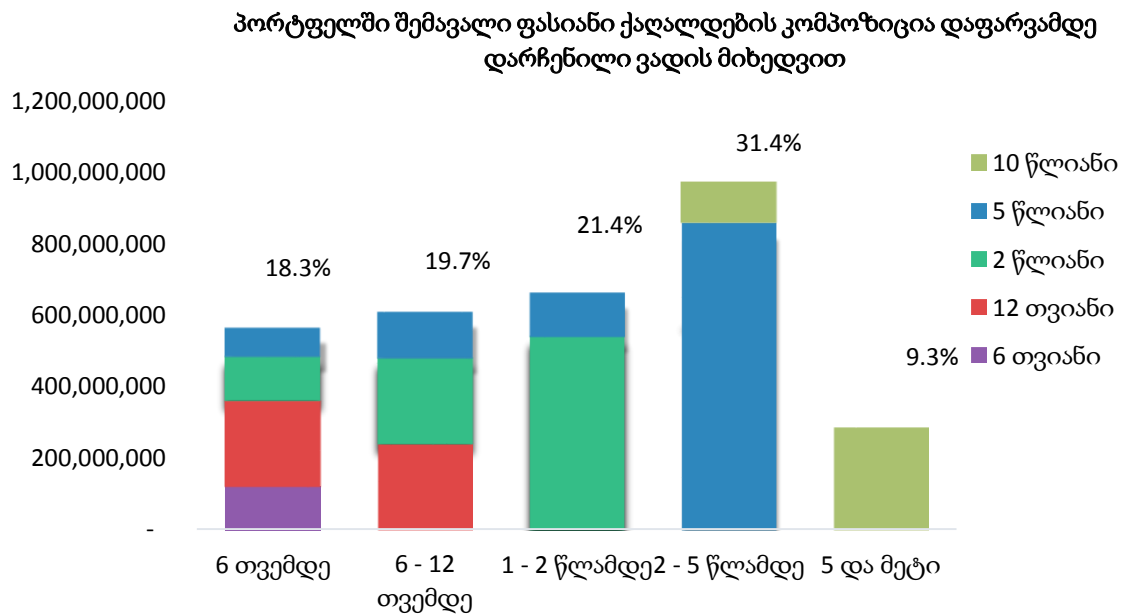
პორტფელის შემოსავლიანობის მრუდი

პორტფელში შემაჯავლი ფასიანი ქაღალდების ჯამური საშუალო შეწონილი ვადიანობა (ATM) მცირედით შემცირდა წინა თვესთან შედარებით.

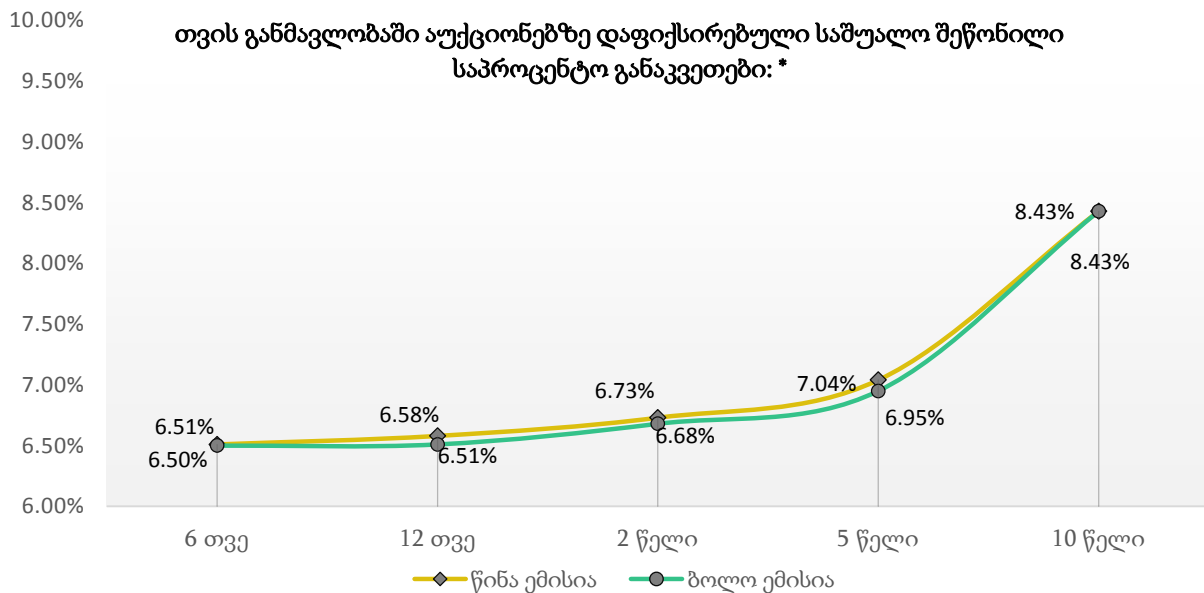
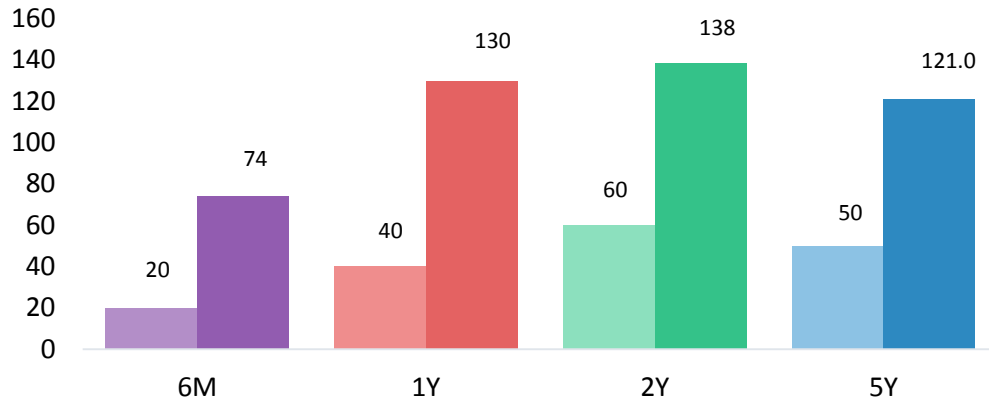
ფასიანი ქაღალდების დაფარვამდე დარჩენილი საშუალო შეწონილი ვადიანობა (წელი)			
	30.04.2019	31.05.2019	30.06.2019
6 თვე	0.25	0.25	0.25
12 თვე	0.47	0.47	0.47
2 წელი	1.01	0.97	0.94
5 წელი	2.83	2.85	2.86
10 წელი	6.60	6.52	6.44
სულ	2.36	2.33	2.29

2019 წლის 30 ივნისისთვის სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების პორტფელის მეხუთედზე ნაკლები ფორმირებული არის იმ ფასიანი ქაღალდებით, რომელთა დაფარვის ვადა დგება უახლოესი 6 თვის განმავლობაში. პორტფელში შემავალი ფასიანი ქაღალდების გადანაწილება დაფარვამდე დარჩენილი ვადის მიხედვით შემდეგია:

მოთხოვნის კოეფიციენტი გასული თვის მაჩვენებელთან (მაისი 2.45) შედარებით გაიზარდა და 2.72 შეადგინა.

ემისია და მოთხოვნა მლნ ლარი

*- თუ მოცემულ თვეში არ განხორციელებულა კონკრეტული ვადის ემისია, გრაფიკზე გამოსახული იქნება წინა პერიოდის შედეგები.

რეიტინგები

საქართველო აგრძელებს თანამშრომლობას საერთაშორისო სარეიტინგო კომპანიებთან Standard & Poor's, Fitch და Moody's. ჩვენი ქვეყანა არა მხოლოდ ინარჩუნებს სტაბილურ რეიტინგს, არამედ - იუმჯობესებს კიდევ. 2019 წლის შეფასების მიხედვით, Fitch-მა საქართველოს სუვერენული საკრედიტო რეიტინგი „BB-“ პოზიტიურიდან „BB“ სტაბილურამდე გაზარდა. აღნიშნული ზრდა ძირითადად განპირობებული იყო „BB“ ჯგუფის ქვეყნებთან შედარებით მაღალი ეკონომიკური ზრდითა და დაბალი სახელმწიფო ვალით; ასევე, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის მნიშვნელოვანი გაუმჯობესებით, და ფისკალური მდგრადობით. ქვეყნის პერსპექტივა ასევე გაუმჯობესდა Standard & Poor's-მა 2019 წელს და „BB-“ სტაბილურიდან „BB-“ პოზიტიურამდე გაზარდა რეიტინგი. რაც შეეხება Moody's-ს, ამჟამად საქართველოს Moody's-თან „Ba2“ სტაბილური რეიტინგი აქვს. აღსანიშნავია, რომ ამ პერიოდში რეგიონის ქვეყნებში შეინიშნებოდა საკრედიტო რეიტინგების გაუარესება, 2017 წლის ბოლოდან მეზობელი ქვეყნების საკრედიტო რეიტინგებმაც დაიწყო გაუმჯობესება, თუმცა 2018 წელს მნიშვნელოვნად გაუარესდა თურქეთის რეიტინგი.

აზერბაიჯანის რეიტინგი Fitch-ის და S&P-ის მიხედვით „BB+“ სტაბილურ დონეზეა, ხოლო Moody's-ის მიხედვით „Ba2“ სტაბილურ დონეზე. Fitch-მა და S&P-მა აზერბაიჯანის საკრედიტო რეიტინგი 2016 წელს შეამცირა „BBB-“-დან „BB+“ ნეგატიურ

დონეზე, თუმცა 2018 წლის დასაწყისში ორივე კომპანიამ პერსპექტივა ნეგატიურიდან სტაბილურზე გააუმჯობესა. Moody's-მა კი 2016 წელს შეამცირა რეიტინგი „Baa3“-დან „Ba1“-მდე, ხოლო გასულ წელს „Ba1“-დან „Ba2“-მდე.

Fitch-ის შეფასებით სომხეთის რეიტინგი „B+“ პოზიტიურია. ხოლო სარეიტინგო კომპანია Moody's-ის შეფასებით „B1“ პოზიტიური. Moody's-მა 2016 წელს გააუმჯობესა სომხეთის საკრედიტო რეიტინგი „Ba3“ ნეგატიურიდან „B1“ სტაბილურამდე, ხოლო 2018 წელს პერსპექტივა სტაბილურიდან პოზიტიურზე გააუმჯობესა.

S&P-ის და Moody's-ის შეფასებით გაუარესდა რუსეთის საკრედიტო რეიტინგიც. 2014 წელთან შედარებით, რუსეთის საკრედიტო რეიტინგი Moody's-ის შეფასებით გაუარესდა „Baa1“ დან „Ba1“ მდე, ხოლო S&P-ის შეფასებით „BBB-“ დან „BB+“ მდე. ამჟამად S&P-ის მიხედვით რუსეთის რეიტინგი კვლავ „BBB-“ სტაბილურზეა, ხოლო Moody's-ის მიხედვით „Baa3“-ზეა გაუმჯობესებული სტაბილური პერსპექტივით. რაც შეეხება Fitch-ს, რუსეთის რეიტინგი „BBB-“ დონეზე აქვს წარმოდგენილი პოზიტიური პერსპექტივით.

თურქეთის საკრედიტო რეიტინგი Fitch-ის მიხედვით „BB“ ნეგატიურია, S&P-ის მიხედვით „B+“ სტაბილური, ხოლო Moody's-ის მიხედვით „Ba3“ ნეგატიური. Moody's-მა 2016 წლის სექტემბერში შეამცირა თურქეთის საკრედიტო რეიტინგი „Baa3“-დან „Ba1“-მდე, 2017 წლის მარტში თურქეთის საკრედიტო რეიტინგი სტაბილურიდან ნეგატიურით შეცვალა, ხოლო 2018 წელს ჯერ „Ba2“-მდე გააუმჯობესა რეიტინგი, ხოლო შემდეგ - „Ba3“-მდე. 2016 წელს S&P-მა რეიტინგი შეამცირა „BB+“-დან „BB“-მდე, 2018 წელს კი ჯერ „BB“-მდე, ხოლო შემდეგ „B+“ სტაბილურამდე. Fitch-მა კი „BBB-“ დან ჯერ „BB+“ მდე შეამცირა, ხოლო შემდეგ „BB“ ნეგატიურამდე.

სარეიტინგო სააგენტოების განცხადებით, საქართველოს რეიტინგის გაუმჯობესება გამოწვეულია იმით, რომ საქართველოს ეკონომიკა მდგრადი აღმოჩნდა 2014 წელს რეგიონში დაწყებული ეკონომიკური შოკის მიმართ, რის შედეგადაც გამოჩნდა ქვეყნის ეკონომიკისა და ინსტიტუტების სიძლიერე. მიმდინარე ეკონომიკური რეფორმები კი, რაც საერთაშორისო სავალუტო ფონდის დახმარებით ხორციელდება, შეამცირებს საქართველოს ძირითად საკრედიტო სისუსტეებს და დროთა განმავლობაში უფრო მეტად გაზრდის საკრედიტო სიძლიერეს. თუმცა, რეიტინგის ზრდას ხელს უშლის საგარეო მოწყვლადობის რისკები.

მიმდინარე ეკონომიკური რეფორმები დადებითად აღიქმება სარეიტინგო სააგენტო Moody's მიერ: „ახალი სანდო რეფორმები უფრო მეტად შეუწყობს ხელს საკრედიტო გაძლიერებას“. სავალუტო ფონდთან გაფორმებულმა 3-წლიანმა პროგრამამ გააუმჯობესა რეფორმების საიმედოობა:

„პროგრამა ხაზს უსვამს სტრუქტურულ რეფორმებს, რაც გამოიწვევს მაღალ და მეტად ინკლუზიურ ზრდას. ძირითადი აქცენტი გაკეთდება განათლების გაუმჯობესებაზე, საგზაო ინფრასტრუქტურის დაფინანსებაზე, მეტად ეფექტიან საჯარო ადმინისტრირებაზე და გაუმჯობესებულ ბიზნეს კლიმატზე, რაც გააძლიერებს კერძო სექტორის, როგორც ეკონომიკის მამოძრავებელი სექტორის, როლს.“

სარეიტინგო სააგენტო Moody's დადებით ფაქტორებად ასევე გამოყოფს შემდეგ გარემოებებს: ძლიერი ინსტიტუტები, ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმება, დივერსიფიცირებული საექსპორტო ბაზრები, სავაჭრო შეთანხმებები, რომელიც პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების საშუალოდ მშპ-ს 10 პროცენტზე შენარჩუნებას უწყობს ხელს და საშუალოვადიან პერიოდში გაზრდის ექსპორტს და დააჩქარებს ეკონომიკურ ზრდას.

სააგენტო S&P ქვეყნის დადებით მიმართულებად ასახელებს სტრუქტურულ რეფორმებს, ძლიერ ინსტიტუტურ ჩარჩოს, ეკონომიკურ ზრდას, საერთაშორისო ვაჭრობის გაფართოებასა და IMF-თან მიმდინარე პროგრამას.

საერთაშორისო სარეიტინგო კომპანია Fitch-ის განცხადებით, საქართველოს რეიტინგის შეფასებაში დადებითი წვლილი შემდეგ ფაქტორებს შეაქვთ: მაღალი ეკონომიკური ზრდა, მიმდინარე ანგარიშის მნიშვნელოვანი გაუმჯობესება, ფისკალური მდგრადობის გამყარება. Fitch-ის ანგარიშშიც პოზიტიურად არის შეფასებული სავალუტო ფონდთან თანამშრომლობა და აღნიშნულია პროგრამის წარმატებული მიმდინარეობა. სააგენტოს შეფასებით, მიმდინარე პროგრესი მიზნების შესაბამისია და მიზნად ისახავს ფისკალური სექტორის შემდგომ გაუმჯობესებას, რაც გააუმჯობესებს სტრუქტურულ ინდიკატორებს და წახალისებს ინვესტიციებსა და დანაზოგებს.

დოლარიზაცია და საგარეო მოწყვლადობა კვლავ რჩება ეკონომიკის მთავარ სისუსტედ, თუმცა, ლარიზაციის პროცესი სარეიტინგო კომპანიების მიერ დადებითად არის შეფასებული. დანაზოგების მასტიმულირებელი რეფორმები წახალისებულია სააგენტოების მიერ, ხოლო დანაზოგებისა და ინვესტიციების გვიპის შემცირება განიხილება, როგორც რეიტინგის ზრდაზე მოქმედი ფაქტორი. აღსანიშნავია

საერთო ჯამში, საქართველოს სუვერენული საკრედიტო რეიტინგი გაუმჯობესებულია, ხოლო პერსპექტივა სტაბილურ დონეზეა შენარჩუნებული, რეგიონში გაუარესებული ეკონომიკური გარემოს მიუხედავად, რაც სწორი პოლიტიკის გატარების (მცურავი სავალუტო კურსი, ინფლაციის თარგეთირება, კონტრ-ციკლური ფისკალური პოლიტიკა, საგარეო სავაჭრო ბარიერების მოხსნა და ექსპორტის დივერსიფიცირება, ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმება), შემცირებული რისკებისა და საშუალოვადიანი პერსპექტივების დამსახურებაა.

საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან თანამშრომლობა

2017 წლის 12 აპრილს, საერთაშორისო სავალუტო ფონდის აღმასრულებელმა საბჭომ „გაფართოებული დაფინანსების მექანიზმის“ ფარგლებში საქართველოს დაუმტკიცა პროგრამა 285.3 მილიონი აშშ დოლარის ოდენობით.

საერთაშორისო სავალუტო ფონდი იზიარებს და მისალმება საქართველოს მთავრობის ეკონომიკურ პოლიტიკას, რაც უზრუნველყოფს ქვეყნის მდგრად ეკონომიკურ ზრდას. მნიშვნელოვანია, რომ ახალი პროგრამა არის დაფუძნებული მთავრობის 4-პუნქტიანი რეფორმების გეგმაზე. პროგრამის ფარგლებში, საერთაშორისო სავალუტო ფონდი იქნება ჩვენი ქვეყნის პარტნიორი მთავრობის ეკონომიკური პოლიტიკის განხორციელების პროცესში.

ეკონომიკური და სტრუქტურული რეფორმები დამტკიცებულია საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მიერ, რაც მიზნად ისახავს მაკროეკონომიკური სტაბილურობის დახმარებასა და ეკონომიკურ ზრდას.

2019 წლის ბიუჯეტი და მთავრობის საშუალოვადიანი საბიუჯეტო გეგმები წარმოადგენს მთავრობის მიერ შემუშავებული ფისკალური პოლიტიკის მიმართულების გაგრძელებას, რაც გულისხმობს:

- ადმინისტრაციული დანახარჯების შემცირებას;
- ეკონომიკურ ზრდაზე ორიენტირებული საგადასახადო სისტემის შექმნას;
- საბიუჯეტო პროგრამების ეფექტიანობის გაზრდას;
- ინფრასტრუქტურულ პროექტებში ინვესტიციების გაზრდას.

2017-2020 წლებში ქვეყნის საგზაო ინფრასტრუქტურის ძირითადი ნაწილი იქნება დასრულებული, რაც საშუალებას მოგვცემს, რომ ბოლომდე გამოვიყენოთ ჩვენი ლოგისტიკური და ტურისტული პოტენციალი. ინფრასტრუქტურის განვითარება გააუმჯობესებს რეგიონებს შორის კომუნიკაციას, რაც გაზრდის მათ ჩართვას ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაში.

2017-2020 წლების განმავლობაში ბიუჯეტით გათვალისწინებული კაპიტალური დანახარჯები გაიზრდება მთლიანი შიდა პროდუქტის 5.6 პროცენტისა და 9 პროცენტამდე. ამასობაში, ადმინისტრაციული ხარჯები შემცირდება 26.5 პროცენტისა და 21.7 პროცენტამდე.

პროგრამის ფარგლებში, საქართველოს მთავრობა გეგმავს ისეთი მნიშვნელოვანი სტრუქტურული რეფორმების განხორციელებას, რაც ხელს შეუწყობს ეკონომიკურ ზრდას. ამ რეფორმებს მიეკუთვნება:

- საპენსიო რეფორმა;
- კაპიტალის ბაზრის რეფორმა;
- დეპოზიტების დაზღვევის სისტემის ჩამოყალიბება;
- საჯარო-კერძო თანამშრომლობის (PPP) სისტემის ჩამოყალიბება;
- გადახდისუნარიანობის საკანონმდებლო ჩარჩოს შექმნა;
- მიწის რეფორმა;
- სადაზღვევო სისტემის რეფორმა;
- საჯარო ფინანსების მართვის გაუმჯობესების ღონისძიებები;
- სხვა.

საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებით, ფინანსური სექტორის ზედამხედველობის ფუნქცია დაუბრუნდა საქართველოს ეროვნულ ბანკს.